

**"TURVAA JA VARMUUTTA": RETORINEN ANALYYSI
TÄYSISTUNTOKESKUSTELUSTA KOSKIEN NATO SOFA
-SOPIMUSTA, PARIISIN PÖYTÄKIRJAA SEKÄ DCA-
SOPIMUSTA**

Veera Eloranta
Kandidaatintutkielma
Politiikan tutkimus
Yhteiskuntatieteiden ja
filosofian laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Tekijä Veera Eloranta	
Työn nimi Retorinen analyysi täysistuntokeskustelusta koskien Nato SOFA -sopimusta, Pariisin pöytäkirjaa sekä DCA-sopimusta	
Oppiaine Politiikan tutkimus	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Kevät 2024	Sivumäärä 35
Tiivistelmä <p>Tutkielmassa tarkastelen joulukuussa 2023 pidettyä täysistuntokeskustelua, jossa käsitellään Nato SOFA -sopimusta, Pariisin pöytäkirjaa sekä DCA-sopimusta. Tutkielman metodologina toimii Chaïm Perelmanin retoriikka käsitys kirjasta Retoriikan Valtakunta (1996). Kirjasta hyödynnän Perelmanin tavan ymmärtää yleisön, premissit sekä argumentaatiotekniikat, joiden kautta analyysi osio rakentuu.</p> <p>Tutkielman tarkoituksena on vastata tutkimuskysymykseen: Millaista retoriikkaa kansanedustajat käyttävät puheissaan, kun puhuvat sopimuksista? Tutkimuksen mielenkiinnon kohteena on nimenomaisesti se, mitä sopimuksista puhutaan ja miten yleisölle pyritään perustelemaan sopimusten prosessia ja tarvetta. Tämä tuottaa kuvaa Nato-prosessin jatkumosta sekä heijastaa ainakin osittain tämänhetkistä Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa. Tutkimuskysymystä tarkastelen kolmen eri teeman kautta, joita ovat yksimielisyys, kiire ja toimintakyky.</p> <p>Tutkielmassa keskeisemmät tutkimustulokset osoittavat, että puheissa vallitsee laaja yksimielisyys niin sopimusten prosessia, että sisältöä kohtaan. Yksimielisyys nousee myös merkittävästi esille sen takia, että se toimii premissinä, mutta myös yhtenä teemana. Lisäksi uhkakuvien kautta perustellaan jokaisessa teemassa, miksi sopimukset ovat välttämättömiä Suomelle. Kiire teemassa vedotaan taas esimerkiksi velvollisuuteen toimia Naton jäsenenä sovittujen raamien mukaisesti. Näiden ohella toimintakyky osiossa argumentoidaan vahvasti sopimusten hyödyn suhteen nyt konkreettisesti sekä tulevaisuuden mahdollisten kriisi tilanteita varten. Teemoja yhdistää se, että puheenvuorojen kautta havainnollistuu, kuinka turvan tuottamisen takia sopimuksia tehdään.</p>	
Asiasanat Retoriikka, Nato-jäsenyys, Nato SOFA -sopimus, Pariisin pöytäkirja, DCA- sopimus	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja: Ohjaaja Kia Lindroos	

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	1
2. TAUSTA JA AIEMPI TUTKIMUS.....	3
2.1 Suomi osa Natoa	3
2.2 Nato retoriikka Suomessa	6
2.3 Täysistunnon merkitys parlamentaarisessa keskustelussa	9
3. METODOLOGIA	10
4. AINEISTO JA KESKEISET KÄSITTEET.....	14
4.1 Aineisto	14
4.2 Keskeiset käsitteet.....	16
5. ANALYYSI	20
5.1 Yleisöt.....	20
5.2 Premissit.....	22
5.3 Yksimielisyys.....	24
5.4 Kiire	27
5.5 Toimintakyky	29
6. JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	33
7. LÄHDELUETTELO.....	36

1. JOHDANTO

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiinen tilanne muuttui, kun Venäjä hyökkäsi 24.2.2022 Ukraina. Tähän muuttuneeseen turvallisuuspoliittiseen tilanteeseen Suomi halusi itselleen mahdollisen turvan Venäjää vastaan. Muuttuneeseen tilanteeseen Suomi päätti vastata liittymällä yksimielisesti Naton eli Pohjois-Atlantin liiton jäseneksi niin eduskunnan tasolla mutta myös kansalaisten tuen myötä (Pesu & Iso-Markku, 2024, 581). Vaikka Suomi on ollut Naton täysjäsen huhtikuusta 2023 alkaen, Nato-prosessi jatkuu. Nato-prosessin jatkumoon kuuluu muun muassa velvollisuus sopia sopimuksia vuoden sisällä käytännön asioihin liittyen, kuten materiaalien ja joukkojen sijoittamisesta, sekä harjoittelusta Suomen maaperällä (Ulkoministeriö, ei pvm.).

Näistä Naton liittyvistä kahdesta pakollisesta sopimuksesta: Nato -SOFAsta ja Pariisin pöytäkirjasta pidettiin joulukuussa 2023 täysistuntokeskustelu. Lisäksi täysistunto keskustelussa käytiin läpi Yhdysvalloille tehtyä noottien vaihtoa koskien DCA-sopimuksen kuolemanrangaistus kohtaa (PTK 77/2023). Näistä Nato -SOFA:n ja Pariisin pöytäkirjan tasavallan presidentti on hyväksynyt 22.3.2024 (Valtioneuvosto, 2024.) DCA-sopimusta ei olla vielä toukokuun alussa hyväksytty.

Tutkielman mielenkiinnon kohteena ja täten myös aineistona on joulukuussa pidetty täysistuntokeskustelu koskien Nato -SOFAa, Pariisin pöytäkirjaa ja DCA-sopimusta. Mielenkiintoni Natoon liittyviin kysymyksiin sai minut tarttumaan aiheeseen, koska sopimuksien teko on jatkumoa koko Nato-prosessille, jonka kautta on mielenkiintoista havaita argumentaation näkökulmasta, miten prosessi etenee. Tutkielman toteutankin retorisen analyysin keinoin. Retorisen analyysin viitekehyksenä toimii Chaïm Perelmanin (1996) kirjasta Retoriikan valtakunta olevat yleisön ja premissin määritelmät sekä argumentaatiotekniikat. Näiden avulla kykenen erittelemään aineistosta havaitut vaikuttamisen tavat. Perelmanin teoria sopii

tutkielmaani, sillä argumentaatiotekniikoiden avulla pystyn tutkimaan, miten täysistunnon kaltaisella julkisella foorumilla koitetaan ilmasta kantansa yleisölle.

Tutkielmani tarkoituksena on tutkia, miten sopimuksista puhutaan, sillä se tuottaa kuvaa myös siitä, kuinka Natoon suhtaudutaan. Lisäksi tutkielma heijastaa ainakin jossain määrin ulko- ja turvallisuuspolitiikan ilmapiiriä Suomen politiikassa. Tutkielmassa täten vastaan seuraavaan tutkimuskysymykseen: Millaista retoriikkaa kansanedustajat käyttävät puheissaan, kun puhuvat sopimuksista? Tutkimuskysymyksessä korostuu sana sopimukset, koska täysistunnon aikana oli myös yleisiä kommentteja Nato-prosessia kohtaan. Täten tutkimuskysymykseni rajoittuu pelkästään sopimukseen, eikä muihin täysistunnossa ilmeneviin aiheisiin. Tutkimuskysymystä tarkastelen kolmen teeman kautta, jotka korostuivat puheissa. Teemat ovat yksimielisyys, kiire ja toimintakyky. Teemat perustuvat aineiston tekemään teemoitteluun, jonka pohjana toimii tutkimuskysymykseni. Tutkimuksen hypoteesina on, että täysistunnossa hyödynnetään pääpiirteittäin Natoon liittymiseen käytettyä argumentointia, kuten yksimielisyyden toistamisesta ja uhkakuvien luomista. Lisäksi odotan, että täysistunnossa argumentoidaan, mitä sopimukset tuovat Suomelle.

Tutkielmani rakentuu siten, että aloitan taustoittamalla, mikä Nato on ja, mitkä ovat siihen liittyvät sopimukset, joita käsittelen tässä tutkielmassa. Taustoitusta osiossa kerron myös Suomen Nato-historiaa niin yleisesti, että retoriikan kannalta. Lisäksi taustaosiossa määrittelen täysistunnon merkitystä parlamentaarisisessa keskustelussa. Kolmannessa osiossa esittelen metodologian eli Perelmanin tavan ymmärtää retoriikka, sekä esittelen argumentaatiotekniikat, jotka esiintyvät analyysiosiossa. Metodologian jälkeen siirryn aineiston esittelyyn, jossa kerron lisäksi tarkemmin, miten päädyin aikaisemmin mainittuihin teemoihin. Teemojen esittelyn kautta määrittelen käsitteet yksimielisyys ja toimintakyky, jonka jälkeen aloitan analyysin. Analyysi eli viides osa jakautuu kahteen osaan yleisön ja premissien erittelyyn, jonka jälkeen käyn läpi teemat ja niissä käytetyt argumentaatiotekniikat. Kuudennessa osassa teen johtopäätökset analyysin perusteella ja vastaan tutkimuskysymykseeni.

Lopuksi pohdin, mitä vaikutuksia johtopäätöksillä saattaa olla sekä, millaista jatkotutkimusta aiheesta voisi tehdä.

2. TAUSTA JA AIEMPI TUTKIMUS

2.1 Suomi osa Natoa

Suomi liittyi Natoon sen turvallisuuden tuottamisen takia, sillä Naton tarkoituksena on olla puolustusliitto keinoina turvallisuuspoliittinen sekä sotilaallinen toiminta. Naton lyhenne tulee sanasta North Atlantic Treaty Organisation ja suomeksi se on Pohjois-Atlantin liitto. Nato perustettiin 1949 toisen maailman sodan jälkeen, koska Naton pyrkimyksenä on suojella sopimukseen perustuvaa yhteiskuntaa. Naton 32 jäsenmaata yhdessä muodostavat Naton suorituskyvyn ja voimavarat. Suorituskyvyn tehokkuuden varmistavat yhteiset standardit niin puolustussuunnittelujärjestelmistä toimintatapoihin sekä solidaarisuus toisia jäsenmaita kohtaan. Nato toimii myös keskustelu- ja neuvottelufoorumina haastaviin turvallisuuspoliittisiin tilanteisiin. (Puolustusministeriö, ei pvm.a.) Suomella Nato-jäsenyyden hakemisen taustalla oli erityisen vahvasti pääseminen Naton viidennen artiklan piiriin, joka varmistaa avun turvatakuun, jos Venäjä aloittaisi hyökkäyssodan Suomea vastaan, sillä Suomi koki olevansa niin sanotusti ”pelotevajeessa”. Pelotevaje koostui vuoden 2022 alussa olevista heikkouksista, joita olivat seuraavat: Venäjä vaatimus takuu siitä, ettei Nato laajenisi, Venäjän halu käyttää voimaa ja sen ymmärrys siitä seurattavista riskeistä sekä Suomen jääminen pois ydinsateenvarjon alta, jolloin Suomi jäisi itse ydinaseuhan alle, joka voisi rajoittaa avun saamista kumppaneiltaan. Näiden jälkeen ainoana vaihtoehtona Suomi näki Naton tuovan tarvittavan pelotteen ja avun turvatakuun eli pääsyn viidennen artiklan piiriin. (Pesu & Iso-Markku, 2024, 587.)

Suomelle Nato-jäsenyyden ehdot sekä Naton kanssa toiminen ei ole täysin uutta, sillä Suomi on tehnyt Naton kanssa yhteistyötä jo vuodesta 1994 sekä vuodesta 2014 asti Suomi on ollut osa laajempaa kumppanuusyhteistyötä, jonka kautta Suomi on jo

soveltanut Nato SOFA -sopimuksen ja Pariisin pöytäkirjan periaatteita (Puolustusministeriö, ei pvm.a). Tämän takia täysistunnon keskustelussa painopiste ei ole sopimuksien sisällöissä, vaan enemmänkin prosessiin liittyvissä teemoissa sekä toimeenpanon käytännön kysymyksissä. Kuitenkin vasta Venäjän aloitettua hyökkäyssodan Ukrainaan, Suomessa alkoi varsinainen keskustelu Natoon liittymisestä, josta eduskunta äänesti yksimielisesti 1.3.2023 äänin 184-7 (Eduskunta, 2023). Täysjäsenyyden Natoon Suomi sai noin kuukautta myöhemmin 4.4.2023 (Valtioneuvosto, 2023). Täysjäsenyyden saatuaan Suomen pitää liittyä kahdeksaan eri sopimukseen, jotka liittyvät keskeisesti jäsenyyden ehtoihin ja toimintatapoihin (Ulkoministeriö, ei pvm.).

Täysistunnossa käsitellään näistä varsinaisesti kahta sopimusta, jotka ovat Nato SOFA-sopimus sekä Pariisin pöytäkirja. Lisäksi keskustelua käydään myös muutamaa päivää aikaisemmin allekirjoitetusta DCA-sopimuksesta. Nato -SOFA on vuonna 1951 Lontoossa tehty sopimus, jossa määritellään yleisesti ehdot Nato-jäsenmaiden joukkojen toiminnasta, kuten maahantulomuodollisuuksista, tuomiovallan jakautumisesta sekä aseenkanto-oikeudesta. Pariisin pöytäkirjassa on taas sovittu sotilasesikuntien asemasta, sekä sopimusta sovelletaan tarvittaessa sotilaisiin ja siviileihin. Sopimus on tehty Pariisissa vuonna 1952. (Ulkoministeriö, ei pvm.) Kuten aikaisemmin mainitsin, Suomi on jo soveltanut näitä sopimuksia ollessaan Naton kumppanuusyhteistyömaana, mikä tekee sopimuksien voimaantulemisesta melko vaivatonta.

DCA-sopimus on puolestaan lyhenne sanasta Defence Cooperation Agreement, jota suomeksi kutsutaan puolustusyhteistyösopimukseksi. Sopimus tehdään kahden kesken Yhdysvaltojen kanssa, jonka tarkoituksena on luoda sopivat olosuhteet toteuttaa yhteistyötä nimenomaan Suomen maaperällä. Lisäksi sopimuksen on tarkoitus täydentää Nato SOFAn ehtoja. Sopimukseen sisältyy tarkat määritelmät muun muassa pääsystä sovituille alueille ja kaluston sijoittamisesta Suomen maaperälle. Suomessa DCA-sopimus on siinä vaiheessa, että sopimus on allekirjoitettu 18.12.2023 (Puolustusministeriö, ei pvm. b), mutta sopimuksen kohdalla toukokuun 2024 alussa tilanne on siinä vaiheessa, jossa odotetaan eduskunnan

hyväksymistä, jotta sopimus astuisi voimaan. Allekirjoituksen jälkeen Suomessa järjestettiin täysistunto liittyen Nato -SOFAan sekä Pariisin pöytäkirjaa varten, jossa keskustelua käytiin myös DCA-sopimukseen liittyvistä seikoista. Tässä tutkielmassa olen kiinnostunut nimenomaan täysistunnon keskustelusta liittyen näihin sopimuksiin.

Näiden sopimuksien kautta mahdollisestaan käytännön toiminta jäsenmaiden kesken. Tällaisia käytännön toimia ovat esimerkiksi toiminnan johtaminen ja valvominen (Pesu & Iso-Markku, 2024, 572). Sopimuksien kautta käytännön tilanteiden harjoittelua toteutetaan vielä syvemmällä yhteistyöllä muiden Nato maiden kanssa muun muassa laajenevilla yhteisillä harjoituksilla (Puolustusministeriö, ei pvm. a). Varsin tärkeänä sopimuksena toimii Suomelle täysin uusi DCA-sopimus, sillä Matti Pesun (2023, 3–4) mukaan Natolla ei ole varsinaista turvallisuus strategiaa Pohjois-Eurooppaa varten eikä Natolla ole esimerkiksi tukikohtaa arktisella alueella. Toisaalta arktisen alueen sijaan Nato on vuodesta 2020 alkanut kiinnittää enemmän huomiota Itämeren alueeseen. Täten DCA -sopimus vahvistaisi Suomen ja Yhdysvaltojen yhteistyötä ja toimintamahdollisuuksia, sillä Pesun (2023) mukaan, Yhdysvaltojen tehtävänä on toimia Suomen kaltaiselle etulinjan valtiolle turvatakuuna, kun tarkastellaan Venäjää uhkatekijänä. Pesu (2023) kuitenkin muistuttaa, että jokaisella Nato maalla on oma roolinsa tarkastellessa Pohjois-Euroopan turvallisuutta. Esimerkiksi Norja toimisi Suomelle solmukohtana, jolloin Norja toimisi sotilasoperaatioiden valmistelu- ja vastaanottoalueina sekä se tarvittaessa auttaisi sotilaallisesti Suomea. Muita tehtäviä olisivat turvallisuuspalveluiden tarjoajat, kuten Saksa sekä turvatakuun antaja, kuten Yhdysvallat (Pesu, 2023.) Yhdysvaltojen kanssa tehty DCA-sopimus määrittelee raamit, joiden kautta yhteistyötoiminta on käytännössä mahdollista. Tämä tarkoittaa sitä, että turvatakuu olisi toteuttavissa mahdollisessa sotatilanteessa.

2.2 Nato-retoriikka Suomessa

Naton retoriikka on Suomessa ollut vaihtelevaa ja jakautuvaa puolesta, että vastaan. Tässä esittelen, kuinka Naton kannatus on muuttunut sekä millaista retoriikkaa on aikaisemmin käyty Naton puolesta tai vastaan. Tätä Iro Särkkä on tutkinut vuonna 2019 ilmestyneessä väitöskirjassaan. Särkkän (2019) väitöskirjan kautta saa käsityksen, millaista retoriikkaa Suomessa on käytetty Natoon liittyen ennen Ukrainaan kohdistuvaa hyökkäyssotaa. Tässä en aio ottaa sen tarkemmin huomioon puolueiden kantoja ja niiden muutoksia, sillä tutkielmassa keskityn tarkastelemaan yleisesti, millaisia argumentteja esitetään liittyen sopimukseen, joihin Suomen pitää liittyä Nato-jäsenyyden myötä.

Särkkä (2019) havaitsi neljä erilaista puhujan typologiaa, kun aiheena on Nato ja mahdollinen Nato-jäsenyys. Nämä typologiat havainnollistavat, mitä mieltä puhuja on: tarvitseeko Suomen liittyä Natoon vai onko tarvetta syventää yhteistyötä Naton kanssa. Lisäksi typologiat paljastavat, minkälaista retoriikkaa on käytetty, kun aiheesta on keskusteltu. Nämä typologiat ovat puolestapuhujat, pragmaatikot, skeptikot sekä vastustajat (Särkkä, 2019, 169).

Muutoksen suhteen Särkkä (2019, 210) mainitsee, että Natoon liittyvä keskustelu on kääntynyt myönteisempään suuntaan vuosien aikana, mikä tarkoittaa, että pragmaattisen typologian puheenvuorot ovat olleet enemmistössä noin 50–60 prosentin välillä. Pragmaattisessa retoriikassa yleistä on järkeen perustuva argumentointi. Argumentoinnin lähtökohtana toimii käytännönläheinen näkökulma Natoon. Tässä painottuu vahvasti ajatus, että Nato toimii nimenomaan puolustusliittona, joka nojaa globaaliin toimijuuteen ja rauhankumppanuuden edistämiseen (Särkkä, 2019, 190–191), eikä niinkään turvaa tuottavana tekijänä Suomelle. Tällöin Venäjää ei pidetty akuuttina uhkana, joka vaikutti siihen, että yhteistyö painottui kriisinhallintaan (Pesu & Iso-Markku, 2024, 575). Viimeisimpinä

tutkimuksen teko vuosina pragmaattinen retoriikka oli yleisesti suosiossa sen maltillisuuden takia, mutta maltillisuutta on ylläpidetty myös esimerkiksi yleisen maailmatilanteen vuoksi tai, jos puheenvuoron pitäjät ovat olleet ministereinä. Ministereiltä on vaadittu moneen otteeseen kannan esittämistä Natoon liittyen, jolloin maltillinen ja ei niin ehdoton mielipide on nostanut pragmaattisen typologian suosiota. (Särkkä, 2019, 180.) Pragmaattisen typologian suosioon vaikuttaneen myös kansan yleinen ilmapiiiri liittyen Natoon, sillä vain pieni osa suomalaisista kannatti Natoon liittymistä ennen Ukrainan sotaa (Pesu & Iso-Markku, 2024). Toisaalta samaan aikaan yhteistyötä Naton kanssa on syvennetty vuodesta 2014 alkaen (Pesu & Iso-Markku, 2024), vaikkakin päättäjät ovat tuoneet puheissaan maltillisesti esiin omaa näkemystään Natosta.

Toiseksi yleisin typologisen puheenvuoron pitäjät ovat skeptikot 22 prosentilla. Kuitenkin merkittävää on, että skeptikoiden puheenvuorot ovat Särkän mukaan vähentyneet huomattavasti viimeisten vuosikymmenien aikana. (Särkkä, 2019, 210.) Tämän Särkkä (2019, 194) osoittaa siten, että vain 15 prosenttia selonteon puheenvuoroissa oli skeptisiä vuosina 2016 ja 2017. Skeptikot kuuluvat siihen kantaan, jossa ei haluta Nato-jäsenyyttä, mutta yhteistyö on mahdollista, sillä halutaan ylläpitää puolueettoman maan identiteettiä. Muuten skeptikoiden retoriikka on vaihtelevaa, sillä varsinaista yhteistä argumentointipohjaa heillä ei ole, mikä osaltaan selittää skeptikoiden liikkuvuuden ja vähenemisen. Sen ohella yhtenä syynä skeptisten puheenvuorojen vähenemiseen on polarisaation ilmentyminen Nato-keskusteluun. (Särkkä, 2019, 194–195.)

Polarisaation vastakohtina Nato keskustelussa toimivat typologiat: puolestapuhujat ja vastustajat. Särkän (2019, 171) mukaan puolestapuhujien osuus oli noin yhdeksän prosenttia kaikista puheenvuoroista. Puolestapuhujien pääargumentaatiopohja nojaa siihen, että Nato toimii etenkin puolustusliittona, joka pystyy tarjoamaan Suomelle turvatakuun. Puolestapuhujat ovat ainoa typologia, joka esittelee Nato-jäsenyyden nimenomaisesti Suomelle turvaa tuottavana tekijänä. Pragmaattisiin puheenvuoroihin verrattuna puolestapuhujien retoriikassa ilmenee niin järkeen kuin myös tunteisiin perustuvaa argumentointia. (Särkkä, 2019, 178.) Vastustajien määrä

kaikissa puheenvuoroissa oli taas noin 10–15 prosenttia. Silti vastustajien puheenvuorojen määrä oli pienempi verrattuna puolesta puhujiin, sillä puolesta asettuvien puheenvuorojen osuus kaikista puheenvuoroista oli noin 15–20 prosenttia. (Särkkä, 2019, 211.) Tämä tarkoittaa, että Natoon kielteisesti suhtautuvat puheenvuorot ovat jääneet pieneen edustukseen. Vastustajien argumentaatiossa nousee paljon esille negatiiviset seuraukset mahdollisesta jäsenyydestä. Lisäksi vastustajat kokevat, että Nato näyttäytyy enemmänkin sotilasliittona kuin puolustusliittona. (Särkkä, 2019, 202–203.) Näissä polarisaation ajamissa typologioissa erot muodostuvat etenkin Suomen turvallisuuden kautta, kun taas pragmaattisissa ja skeptisissä puheenvuoroissa tarkastellaan Natoa myös muilta näkökannoilta. Typologioiden kautta pystytään huomamaan, kuinka laaja-alaista Natoon liittyvä argumentointi on ollut. Se ei ole liittynyt pelkästään esimerkiksi mahdolliseen jäsenyyteen, vaan sen toimintaan ja muuten yleiseen yhteistyöhön, joiden kautta argumentaatiossa on havaittavissa sisältöihin liittyviä eroavaisuuksia. (Särkkä, 2019, 239.)

Kuten Särkkä (2019, 242) mainitsee Natoon liittyvä argumentointi ei ole tullut tyhjästä, vaan se on perustunut yleiseen maailman tilanteeseen ja Naton rooliin siinä, minkälaista toimintaa Natolla on ollut ja onko Natolla ollut tarvetta esimerkiksi roolin muutokseen. Myös Natoon liittyvä argumentointi muuttui nopeasti Suomessa, kun maailmantilanne muuttui Venäjän hyökätessä Ukrainaan. Tämä tarkoitti myös Natolle jonkinäköistä roolin muutosta, sillä Euroopan maaperälle saapunut sota uhkaa Naton arvoja, mutta myös laittaa etulinjan maat epävarmaan turvallisuuspoliittiseen tilanteeseen. Tämä turvallisuuspoliittisen keskustelun muutos on selkeästi havaittavissa esimerkiksi Nato-jäsenyyden hakemiseen liittyvissä täysistunnoissa, joita Eero Kautonen (2022) tutki kandidaatintutkielmassaan retorisen analyysin keinoin. Kautosen kandidaatintutkielma on tuore ja ajankohtainen tutkimus liittyen Nato-retoriikan muutokseen. Kautosen kandidaatintutkielma liittyy kiinteästi myös omaan tutkielmaan, sillä omassa analyysissä on havaittavissa muutamia samoja teemoja, kuin Kautosen (2022) tehdyssä tutkielmassa. Tutkielmassa esitetään, että Nato-jäsenyyden hakemiseen liittyi vahva konsensus sekä Venäjään liittyvien uhkakuvien esittäminen (Kautonen, 2022). Tämä tarkoittaa, että Suomessa

ilmeni nopeasti Nato-retoriikan kannan kääntyminen vastustavista ja pragmaattisista kannoista selkeästi puolestapuhujiin. Omassa tutkielmassani on mielenkiintoista tutkia, onko Naton ja siihen liittyvien sopimuksien kannatus eduskunta tasolla yhtä yksimielistä, kuin pari vuotta sitten. Huomion arvoista on myös se, että yksimielisyyttä on havaittavissa ainakin kansalaisten suhteen, sillä Nato-jäsenyyteen suhtaudutaan vieläkin erittäin myönteisesti 51 prosentin osuudella sekä melko myönteisesti 37 prosentin osuudella, joka selviää maanpuolustustiedustelun suunnittelukunnan teettämässä kyselyssä (Puolustusministeriö, 2024).

2.3 Täysistunnon merkitys parlamentaarisisessa keskustelussa

Täysistunto toimii eduskunnan tärkeänä parlamentaarisen keskustelun paikkana, jossa tapahtuu niin lakien säätäminen, valtion talousarviosta päättäminen ja kansainvälisten sopimuksien hyväksyminen, kuin myös siellä käydään läpi valtioneuvoston tiedonantoja, selontekoja ja ilmoituksia. Lisäksi eduskunnan täysistunnot mahdollistavat pääsyn nopeaan keskusteluun ajankohtaisista poliittisista aiheista. Tällaiset täysistunto kerrat voivat olla esimerkiksi ajankohtaiskeskustelu tai suullinen kyselytunti. (Eduskunta, ei pvm.a.) Aineistossani käydään aluksi lähetekeskustelu, joka jatkuu sen jälkeen yleisellä keskustelulla. Lähetekeskustelun lähtökohtana on antaa käsiteltävästä aiheesta suuntaviivoja valiokunnille, jotka ottavat asian käsittelyyn (Eduskunta, ei pvm.b), kuten esimerkiksi aineistoni teemoissa yksimielisyys ja kiire ilmentävät prosessin etenemiseen antavia mahdollisia tavoitteita valiokunnille.

Julkisessa keskustelussa tulee monesti ilmi, että täysistunnot olisivat ovat vain turhia puhumisen paikkoja. Pekonen (2011, 101–102) kuitenkin mainitsee, että parlamentaarisisessa keskustelussa täysistunnot toimivat julkisina ja merkityksellisinä demokratian toteuttamisen paikkoina, jossa voidaan tuoda esille ajatuksia, joita valiokunnissa ei välttämättä tuoda, sekä voidaan esittää kysymyksiä ministereille. Lisäksi julkinen toiminta itsessään tuottaa näkyvyyttä yleisölle käsiteltävästä asiasta (Pekonen, 2011). Esimerkiksi täysistuntojen avulla yleisö, niin kansalaiset kuin media

voivat osallistua aiheesta liittyvään keskusteluun, joita mahdollisesti valiokunta voi ottaa huomioon asian käsittelyssä. Pekonen (2011, 99) kuitenkin muistuttaa, ettei täysistunnoissa päätetä varsinaisesti mitään, mutta niissä voidaan vaikuttaa käsiteltävään asiaan. Esimerkiksi aineistoni täysistunto keskustelussa kansanedustajat voivat tuoda ilmi kysymyksiä aiheeseen liittyen ja korostaa jotain näkökulmaa, jota valiokunnan kannattaisi erityisesti tarkastella.

3. METODOLOGIA

Tässä tutkielmassa menetelmänä toimii retorinen analyysi, koska olen kiinnostunut tarkastelemaan aineistosta ilmeneviä vaikuttamiskeinoja. Poliitiikan kentällä retoriikan avulla suostutellaan yleisöä, esimerkiksi vaikutusvallan, yhteisön voiman tai yleisen mielipiteen kautta (Martin, 2014, 12–13). Tutkielmassani tarkastelu kohdistuu tekstissä ilmeneviin argumentaatio keinoihin, joita ovat esimerkiksi metaforat tai esimerkit. Täten retorisen analyysin lähtökohdaksi valitsin uuden ajan retoreetikon Chaïm Perelmanin. Perelmanilta aion hyödyntää hänen argumentaatioteoriaansa, jonka avulla tarkastelen puheenvuoroissa käytettäviä argumentaatiotekniikoita. Perelmanin argumentaatioteoria sopii hyvin täysistunnon kaltaiseen puhetapahtumaan, koska siinä ei oteta huomioon useissa kohdissa vastaargumentaation mahdollisuutta (Palonen, 1997, 81). Puheiden tuleminen luettavaksi myös tekstimuotoon vaikuttaa kansanedustajien argumentaatioon, mikä saattaa tehdä puheesta harkitumpaa, jolloin täysistunnon kaltaista tapahtumaa on mieleistä tarkastella argumentaatiotekniikoiden avulla. Tutkielman pohjana käytän Perelmanin teosta *Retoriikan valtakunta* (1996), jossa käytän hänen yleisönsä ja premissi määritelmää sekä argumentaatiotekniikoita. Yleisön ja premissien avulla pystyn, käsittelemään, keneen puhe kohdistuu ja millä ennakko-oletuksilla. Argumentaatiotekniikoiden avulla pystyn taas erittelemään aineistosta, minkälaisia vaikuttamisen keinoja kansanedustajat käyttävät hyväksyttämään tai kritisomaan sopimuksia ja niiden prosessia. Perelmanin retoriikan selittämisen tukena käytän Palosen ja Summan teosta *Pelkkää retoriikkaa* (1996) sekä Palosen teosta *Kootut retoriikat: esimerkkejä politiikan luennasta* (1997).

Vaikka osaltaan Perelmanin argumentaatioteoria ei ota aina huomioon vastaargumentaation todennäköisyyttä, hänelle retoriikan pyrkimyksenä olisi kuitenkin yhteisymmärryksen saavuttaminen (Palonen, 1997). Yhteisymmärrys kyetään saavuttamaan arvojen kautta, johon tarvitaan argumentaatiota, johon puolestaan kuuluu väitteiden ja vastaväitteiden perustelemista (Summa, 1996, 63). Poliitiikan kentällä erityisesti vastavuoroisuus on isossa osassa päätöksentekoa. Poliittiset laitokset ovatkin niitä paikkoja, jossa mahdollisesti edistetään tai ehkäistään kohtaamisia ja yhteisymmärryksen saavuttamista. (Perelman, 1996, 18.) Suomessa pääsyä ilmaisemaan väitteet puolesta tai vastaan pyritään edistämään muun muassa täysistuntojen kautta. Puheen argumenttien uskottavuus perustuu silti hyvään argumentaatioon. Hyvässä argumentaatioissa ei aina välttämättä pyritä älykkyyteen perustuvaan hyväksyntään, sillä toimivassa suostuttelussa voidaan hyödyntää molempia tapoja eli tunteisiin ja järkeen vetoamista (Perelman, 1996, 19; Summa, 1996, 67–68). Se kumpaa tapaa tuodaan enemmän esille, riippuu puhujan yleisöstä.

Perelman keskittyy retoriikassaan yleisöön ja sen kautta hyvään argumentointiin. Retoriikka perustuukin siihen, että puhe suhteutetaan aina yleisön mukaan. (Perelman, 1996, 20.) Tämä ei kuitenkaan tarkoita oman käsityksen muuttamista yleisön mielipiteisiin, vaan oman argumentoinnin suhteuttamista yleisöä myötäillen (Palonen, 1997, 90). Tähän yleisön myötäilemiseen kuuluvat tavoitteen, tyylin ja sanojen mukauttamista (Kuusisto, 1996, 175). Puhujan yleisö määrittyy sen kautta, ketkä ovat niitä, joihin puhuja pyrkii vaikuttamaan. Vaikuttamisen kohteena voivat olla universaaliyleisö tai erityisyleisö. (Perelman, 1996, 21.) Erityisyleisölle puhuttaessa on tiedossa yleisön ominaispiirteet (Summa, 1996, 67), jolloin puhuja on tietoinen siitä, että yleisö jo hyväksyy tietyt väitteet (Perelman, 1996, 23). Tällöin puhuja osaa vastata yleisön intresseihin ja odotuksiin (Summa, 1996, 67), jolloin puhuminen käy Perelmanin (1996, 25) mukaan suostuttelusta. Muuta määrittelemätöntä yleisöä Perelman kutsuu universaaliyleisöksi, johon lukeutuvat kaikki, joilla on kykyä ymmärtää ja seurata argumentaatiota (Summa, 1996, 67). Universaaliyleisön kohdalla puhujan pitää kertoa yleispäteviä arvoja ja totuuksia, jotka puhuja voi olettaa yleisön hyväksyttävän. Universaaliyleisön kanssa on tarve

järkeen perustuvaan ja perusteelliseen keskusteluun, jossa puhuja haluaa vakuuttaa yleisönsä. (Perelman, 1996, 24–25.) Näitä yleisön jo hyväksytyjä lähtökohtia, kuten arvoja ja totuuksia kutsutaan premisseiksi. Premissit toimivat argumentaation pohjana, koska premissien hyväksyntä tarkoittaa myös johtopäätösten hyväksymistä. Premissien hyväksyntä ei kuitenkaan tarkoita, että koko yleisö hyväksyisi ne tai, että yleisö ei voisi kritisoida niitä. Yleisö voi jopa luopua hyväksynnästä argumentoinnin edetessä. (Perelman, 1996, 28.) Täten puhujan on osattava valita puheen premissit tarkkaan, sillä valitut premissit ovat osa argumentaatiota, joita puhuja ei voi jättää huomioimatta, mikä tekee premisseistä olennaisen osan puhetta (Perelman, 1996, 43). Yleisön ja premissien huomioon ottamisen lisäksi puhujan on Perelmanin (1996) mukaan osattava valita tilanteeseen sopivat argumentaatiotekniikat.

Perelman jaottelee argumentaatiotekniikat kahteen osaan: assosiatiivisiin eli asioiden yhdistämiseen sekä dissosiatiivisiin eli asioiden erottamiseen oleviin tekniikoihin (Kuusisto, 1996, 280). Assosiatiivisten eli sidosmuotoisten argumenttien alle kuuluvat kvasiloogiset argumentit, todellisuuden rakennetta luovat argumentit sekä todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit (Perelman, 1996, 59). Seuraavaksi esittelen tarkemmin nämä sidosmuotoiset argumentit ja erottelumutoiset argumentit, joiden alaluokista esittelen ne argumentaatiotekniikat, joita käytän tässä tutkielmassa.

Kvasiloogiset argumentit muistuttavat matemaattisen loogista päättelyä, sillä näillä argumenteilla pyritään antamaan tällainen formaalisen päättelyn kuva kuulijalle. Niissä ilmenee kuitenkin epäjohdonmukaisia piirteitä, kun kvasiloogisia argumentteja käytetään todellisuuden kuvaamiseen. Kvasiloogiset argumentit ovat silti toimivia, ne ovat joko vain vahvempia tai heikompia. (Perelman, 1996, 59–62.) Kvasiloogisia argumentteja käytetään kuitenkin yleensä todellisuuden rakenteeseen nojaavien argumentaation vahvistavina argumentteina (Perelman, 1996, 92). Tällainen vahvistava kvasilooginen argumentaatiotekniikka on esimerkiksi samaistaminen. Samaistaminen tarkoittaa, että kaksi asiaa halutaan samaistaa osittain tai kokonaan. Samaistaminen voi perustua määrittelyyn tai analyysiin. (Perelman, 1996, 70–88.)

Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit, kuten peräkkäisyysiteet ja rinnakkaisuusiteet nojaavat todellisuuden eri osien välisiin suhteisiin (Perelman, 1996, 60). Tällöin yksittäistapauksen kohdalla liitetään yhdyssiteitä todellisuuden osatekijöiden väliin (Kuusisto, 1996, 282). Esimerkiksi peräkkäisyysiteiden kohdalla, voidaan puhuta syy seuraus argumentoinnista. Tällöin saman tason tapahtumia suhteutetaan toisiinsa (Perelman, 1996, 93). Rinnakkaisuusiteet taas yhdistävät eri tasojen tekijöitä, kuten suhteuttaminen henkilö tekoihinsa tai symbolin liittäminen kohteensa (Perelman, 1996, 102–114).

Todellisuuden rakennetta luovat argumentit perustuvat yksittäistapauksien käyttöön, kuten hyödyntämällä esimerkin kautta havainnollistamista. Lisäksi todellisuuden rakennetta luovat argumentit voivat olla analogista päättelyä, kuten metaforan käyttämistä. (Kuusisto, 1996, 284.) Esimerkkejä käytetään, kun halutaan selventää jotain sääntöä tai toista erityistapausta, jota esimerkit siten konkretisoivat. Esimerkin suhteen tarvitaan kiistaton hyväksyminen, jonka jälkeen siirrytään havainnollistamiseen. Havainnollistamisella tehdään sääntö taas läsnäolevaksi, jossa on suositeltavaa nojautua mielikuvitukseen. (Perelman, 1996, 120–122.) Perelman (1996, s. 129) mainitsee, että analogisessa päättelyssä mallinnetaan kahden asian samankaltaisuutta. Analogisen päättelyn ytimekkäin muoto on metafora. Metaforassa ilmaistaan kielikuvan kautta jonkun asian samankaltaisuutta, joka syntyy siten, kun hyödynnetään asialle nimeä, joka ei ole varsinaisesti kyseisen asian oma. Metaforia pystytään käyttämään monipuolisesti, sillä samaakin metaforaa voidaan hyödyntää tehostamalla sen eri puolia, joiden kautta voidaan ohjata eri johtopäätöksiin. (Perelman, 1996, 135–138.)

Viimeisenä argumentaatiotekniikkana toimii dissosiativiset argumentaatiotekniikat eli erottelumuotoiset argumentit. Vaikka erottelumuotoiset argumentit muodostavat oman argumentaatiotekniikan, asioiden yhdistämistä ja erottamista ei voida erottaa täysin toisistaan elleivät ne kuulu millään lailla yhteen. Lisäksi sidosmuotoiset ja erottelumuotoiset argumentaatiotekniikat täydentävät toisiaan. (Kuusisto, 1996, 280.) Näiden erottelumuotoisten argumenttien peruspiirteenä on, että asia pyritään

erottamaan todellisuudesta käsiteparin, kuten ilmiö/todellisuus avulla (Perelman, 1996, 142). Kuusiston (1996, 286) mukaan voidaan käyttää lisäksi muitakin käsitepareja, jolloin pohjana toimii muun muassa väite, että jokin ei vastaa jotakin. Argumentoidessa huomio kiinnittyy käsitepariin, jossa ensimmäinen osa osoitetaan näennäiseksi ja toinen osa vastaa syvempää totuutta. Kun käsiteparia jatkuvasti erotetaan, ne saatetaan liittää sitäkin paremmin yhteen, jolloin yleisölle jää muistiin, että nimenomaan nämä kaksi asiaa pitää erottaa toisistaan. (Kuusisto, 1996, 286.)

Edellä esitettyjen premissien, yleisön ja argumentaatiotekniikoiden määritelmien avulla analyysi osiossa aion tarkastella täysistunnossa oletetut yleisöt ja premissit. Lisäksi tarkastelen aineistossa ilmenevien teemojen kautta, mitä argumentaatiotekniikoita on hyödynnetty argumentoidessa sopimuksia ja niiden prosessivaiheita.

4. AINEISTO JA KESKEISET KÄSITTEET

4.1 Aineisto

Tässä tutkielmassa käytän aineistona eduskunnan täysistunnon pöytäkirjaa (PTK 77/2023), jonka keskustelu käytiin keskiviikkona 20.12.2023. Täysistunnon keskustelu koskee Nato SOFA -sopimuksen sekä Pariisin pöytäkirjan liittyvien lakien hyväksymistä ja voimaansaattamista sekä, keskustelua käydään DCA-sopimukseen liittyvistä aiheista. Valitsin täysistunnon aineistoksi, koska siinä ilmenee suoraan puheen kautta kansanedustajien näkemyksiä Natoon liittyvistä käytännöistä. Täysitunto sopii hyvin retorisen analyysin tarkasteluun, sillä sen puheet ovat julkisesti nähtävillä kaikille, jolloin argumentaatio kohdistuu muun muassa potentiaaliselle medialle ja tuleville äänestäjille, mutta myös läsnä oleville kansanedustajille (Pekonen, 2011, 104). Toiseksi aineistoni muodostaa kuvaa suomalaisesta ulko- ja turvallisuuspoliittisesta keskustelu ilmapiiristä parlamentarismen keinoin. Aineistoni ilmentääkin sisällöllisesti yleiskuvaa Naton

liittymisprosessista ja sen jatkumosta, vaikka pääaiheena on Natoon liittyvien pakollisten sopimuksien määrittelyminen Suomen lakijärjestelmään. Täten aineistosta on mielekästä tutkia, kuinka yleisölle argumentoidaan ja tuodaan esille omia näkemyksiä käsiteltävästä aiheesta.

Täysistunnon keskustelun pohjana toimii hallituksen esitys HE 90/2023, jossa esitetään, että eduskunta hyväksyisi ja voimaansaattaisi lait, jotka koskevat Pohjois-Atlantin sopimuksen (Nato-SOFA) osapuolten sovittua joukkojen asemoinnista maiden välillä sekä Pariisin pöytäkirjasta, jossa sovitaan kansainvälisten sotilasesikuntien asemasta. Hallituksen esityksessä kerrotaan aluksi läpi sopimuksien taustaa, niiden valmistelu vaiheita sekä niiden päätarkoitus ja, miten niitä olisi tarkoitus soveltaa. Tämän jälkeen esitellään nykytilan arviointi suhteessa kansalliseen, että Euroopan unionin lainsäädäntöön sekä muutoksien vaikutukset eri tahoihin, kuten talouteen. Näiden jälkeen ehdotuksessa esitellään sopimukseen liittyvät lakien muutos ehdotukset. (HE 90/2023.) Lisäksi esityksen (HE 90/2023) lopussa on liitteenä tehty noottienvaihto Yhdysvalloille liittyen DCA-sopimukseen ja siinä määriteltävään kuolemanrangaistuksen tulkintaan. Huomionarvoista DCA-sopimuksen kohdalla on, että vaikka esityksessä mainitaan vain noottienvaihto koskien DCA-sopimusta, täysistunnossa sopimuksista puhuttaessa tarkoitetaan kaikkia kolmea sopimusta kokonaisuudessaan erillisiä mainintoja lukuun ottamatta.

Aineistossa ilmenee 54 puheenvuoroa, joita analysoin. Analysoinnin aloitin siten, että luin aineiston ensin kertaalleen läpi, jotta tunnistin, minkälaisia teemoja ilmenee suhteessa tutkimuskysymyksen asetteluun. Aineistosta ilmeni niin sopimuksien prosesseihin liittyvää, että sopimuksien puolesta olevaa argumentointia. Sen jälkeen tarkensin ja alleviivasin teemat, jotka nousivat eniten esiin puheissa. Teemoja ovat yksimielisyys, kiire ja toimintakyky. Tämän jälkeen tarkastelin kyseisten teemojen alta, minkälaisia argumentaatiotekniikoita on käytetty kunkin teeman kohdalla. Aineistossa oli havaittavassa muitakin teemoja. Esimerkiksi monessa puheenvuorossa puolustetaan yleisesti Nato-jäsenyyttä tai huomautetaan muuten Natoon liittyvistä muista päätöksistä, joita ei olla vielä tehty. Muut ilmenevät teemat jätän analyysini ulkopuolelle, sillä analyysini kohdistuu nimenomaan rajattuihin

tutkimuskysymykseeni eli, miten Nato SOFA -sopimusta, Pariisin pöytäkirjaa sekä DCA-sopimusta ja näiden sopimuksien prosessia perustellaan.

Aineistoni puheenvuorot ovat pääasiassa hallituksen esitykseen ja yleisesti aiheeseen kohdistuvia kommentteja, että arviointeja. Ministerillä on lisäksi vastauspuheenvuoro ilmentyneisiin kysymyksiin. Puheenvuoroissa käsitellään sopimuksien tärkeyttä ja vaikutusta Suomelle esimerkiksi toimintakyvyn paranemisen kautta. Lisäksi puheenvuoroissa käydään läpi sopimukseen kohdistuvaa prosessia moneen otteeseen sen yksimielisyyden, kiireellisyyden ja huolellisuuden kautta. Puheenvuoroissa ilmenee myös kysymyksiä ja kritiikkiä käytännön asioihin kohdistuen. Hallituksen esityksestä poikkeavina kommentteina ilmeni, silloisen Ruotsin Nato-jäsenyyden puuttuminen. Kuten aikaisemmin tausta osiossa mainitsin, täysistuntokeskustelu pohjautuu enemmänkin yleisesti sopimuksien tärkeyteen konkretian tasolla ja niiden tekoprosessiin, kuin itse sisältöön.

4.2 Keskeiset käsitteet

Analyysin kannalta selitän tässä kaksi keskeistä käsitettä: yksimielisyys ja toimintakyky. Käsitteiden valinta pohjautuu tekemääni tekstin teemoitteluun. Yksimielisyys käsite perustuu tutkimuskysymyksen kannalta siihen, kuinka sopimuksien teko prosessista puhutaan sekä siihen, kuinka vahvaa yksimielisyys on. Toimintakyky käsite perustuu taas tutkimuskysymyksen kannalta siihen, kuinka itse sopimuksien merkitystä perustellaan. Tutkielmani analyysin kannalta kiire teema on myös keskeinen käsite. Kiire käsitteen merkitys tulee kuitenkin selkeästi ilmi sen argumentaation kautta, minkä takia en määrittele sitä erikseen. Seuraavaksi määrittelen, mitä käsitteet yksimielisyys ja toimintakyky tarkoittavat tutkielmani kannalta.

Yksimielisyys

Tutkielmassani tarkastelen yksimielisyyden käsitettä suhteessa parlamentarismiseen päätöksentekoon. Ennen yksimielisyyteen pääsyä käydään kuitenkin täysistunto keskustelua, jossa nimenomaan keskustellaan, tuodaan esille omia näkemyksiä sekä puolustetaan omia väitteitä. Täysistunnoissa on täten mahdollisuus laajentaa muiden, että omaa tietämystä käsiteltävästä asiasta. (Pekonen, 2011, 52–53.) Pekonen (2011, 53) myös ilmaisee erimielisyyksien suvaitsemisen merkittävyyden, sillä asioista on kyettävä käymään avointa ja monipuolista keskustelua, koska hyvä deliberaatio muodostaa paremman pohjan päätöksenteossa kompromisseille. Toisaalta Palosen (2012, 12) yhden topoksen mukaan kiistelyyn ei ole myöskään sijaa parlamentarismissa, sillä kiistelyä pidetään turhana ja jopa vaarallisena tekijänä päätöksenteossa. Mieluisempaa on ”me” ryhmiin jakautuminen ja konsensushakuisuus (Palonen, 2012, 13). Me ryhmän jakautuminen onkin yksi osa suomalaista politiikan tekoa, minkä avulla tuodaan yhtenäisyyden henkeä esiin. Tällainen ”me” retoriikka on tehokas tapa vähentää poliittisten ristiriitojen näkyvyyttä, mikä taas piilottaa tärkeitä poliittisten ristiriitojen näkökulmia (Tilli, 2017, 31–32).

Konsensushakuisuudella tarkoitetaan puolestaan, että päättäjät sitoutuvat yhdessä jaettuihin tavoitteisiin, arvoihin, uskomuksiin ja normeihin sekä sosiaalisten toimijoiden välisiin suhteisiin, mitkä toimivat vuorovaikutuksessa keskenään. Konsensushakuisuus onkin ollut ominainen piirre suomalaiselle ulko- ja turvallisuuspolitiikalle, mikä on näyttäytynyt yksimielisyytenä päätöksentekoa tehdessä (Särkkä, 2019, 43). Yksimielisyydelle on Särkän (2019, 43) mukaan ollut historian saatossa syynä niin sanotusti välttämättömyys, mutta Natoon liittyessä siihen on ollut myös toinen selkeä syy, miksi yksimielisyys ulko- ja turvallisuus poliittisessa päätöksenteossa kannattaa. Michalski ja kumppanit (2024) toteavatkin, kun ulko- ja turvallisuuspoliittisessa tilanteessa tapahtuu käänne sekä roolin muutos, on hyvä, että päättäjät kokevat laajaa yksimielisyyttä uuden suunnan suhteen, koska se tekee roolin vaihtumisesta vahvaa ja siitä kautta ulko- ja turvallisuuspolitiikasta johdonmukaista. Tällainen tilanne syntyi, kun Suomen eduskunnassa äänestettiin

Natoon liittymisestä Venäjän hyökättyä Ukrainaan vuonna 2022. Yksimielisyys käsitteen valinta perustuukin siihen, että se mainitaan useaan otteeseen aineistossa, mutta myös sen keskeisestä osasta ulko- ja turvallisuuspolitiikan teon suhteen.

Toimintakyky

Tutkielmassa käsittelen täysistunnossa käytyä keskustelua liittyen Nato-jäsenyyden kautta sitoutuviin sopimuksiin: Nato-SOFAan ja Pariisin pöytäkirjaan sekä Yhdysvaltojen kanssa erikseen tehtyyn DCA-sopimukseen. Täten keskustelussa tarkoitetaan toimintakyvyn tarkoittavan sotilaallista kykyä toimia yhdessä muiden Nato jäsenmaiden kanssa.

Sotilaallinen suorituskyky lähteen yksittäisestä sotilaasta, jolloin puhutaan toimintakyvystä. Toimintakykyä kehitetään Suomessa puolustusvoimissa asepalveluksen aikana, jolloin tarkoituksena on kehittää sotilaan toimintakykyä siten, että se olisi toimiva mahdollisessa kriisi- tai poikkeusoloissa, sillä silloin vaaditaan kokonaisvaltaista ja soveltavaa kykyä toimia erilaisissa haastavissa tilanteissa. (Puolustusvoimien kehittämiskeskus, 1998, 25–26.) Reserviläisten osalta toimintakykyä pääsee kehittämään kertausharjoituksissa.

Toimintakykyyn sisältyvät neljä eri osa-aluetta, joita ovat psyykkinen, fyysinen, eettinen ja sosiaalinen puoli. Nämä osa-alueet toimivat keskenään vuorovaikutuksessa. (Puolustusvoimien kehittämiskeskus, 1998, 27–28.) Nykyään toimintakyvyn osa-alueita kehitetään vuonna 2020 uudistuneessa Taistelijan mieli- ja Taistelijan keho-ohjelmien avulla. Taistelijan mieli osiossa käydään läpi psyykkistä, eettistä ja sosiaalista puolta, kun taas Taistelijan keho osiossa fyysisen toimintakyvyn kehittymistä. Ohjelmien avulla keskitytään jokaisen osa-alueeseen ja niiden merkitykseen haastavammaksi muuttuneessa poikkeusolojen ympäristössä. (Everstiluutnantti Pekka Halonen, 2021.) Psyykkisessä toimintakyvyssä huomioidaan kyky käsitellä tietoa sekä kykyä sietää ja hallita omaa toimintaansa kuormituksen alaisena. Fyysisessä puolessa korostuu niin kestävyys, voima kuin aistipuolen toiminnot. Eettisessä puolessa kehitetään puolestaan kykyä tehdä ratkaisuja, joita

pitää pystyä perustelemaan itselleen ja muille. Lopuksi sosiaalisessa toimintakyvyssä tärkeää on toimia yhdessä ja turvallisesti ryhmän kanssa, kun taistelija on kuormituksen alaisena. Ryhmässä toimimisen lisäksi on sotilaan pystyttävä toimimaan itsenäisesti. (Halonen, 2021; Puolustusvoimien kehittämiskeskus, 1998, 27–28.) Kun yksittäisen sotilaan toimintakyky on kunnossa, joukkojen toiminta on sujuvampaa ja tehokkaampaa. Tällöin myös kyetään ylläpitämään ja kehittämään yhteistoimintakykyä muiden Nato jäsenmaiden kanssa.

Suomessa yhteistoimintakykyä kehitetään muiden Nato jäsenmaiden kanssa, koska sen tarkoituksena on turvata itsenäisyys, ylläpitää turvallisuutta ja hyvinvointia sekä vahvistaa kansainvälistä asemaa (Puolustusministeriö, 2021, 11). Suomessa pääasiallinen puolustuksen takaaja on Suomi itse, jonka takia Suomessa on asevelvollisuus, iso maanpuolustustahto sekä kansallinen yhtenäisyys turvallisuuspolitiikassa. Asevelvollisuuden kautta Suomessa on laaja reservi, joka mahdollistaa toimintakyvyn kriisitilanteessa. (Puolustusministeriö, 2021,18.) Kertausharjoituksilla taas kehitetään joukkojen perustoimintaa, että eri aselajien yhteistoimintaa (Ulkoministeriö, 2022, 16).

Muiden maiden kanssa yhteistoimintakyvyn kehittämistä toteutetaan erilaisten tilanteiden varalle, kuten normaaliolojen häiriötilanteiden tai poikkeusolojen takia. Kun yhteistä toimintakykyä kehitetään vahvistaa se Suomen turvallisuutta sekä luo mahdollisuudet toimien koordinoinnille. Lisäksi yhteisen toimintakyvyn taustalla on korottaa mahdollisten hyökkäysten kynnystä (Ulkoministeriö, 2022, 17–20), jota erityisesti nostaa Nato-jäsenyyden myötä viidennen artiklan piirissä oleminen. Yhteistoimintakykyä toteutetaan monin eri tavoin, johon lukeutuvat harjoitustoiminta, tiedonvaihdon kyky, materiaaliyhteistyö sekä tutkimus- ja kehittämistoiminta. Näiden ohella on kyberpuolustusta ja hybridiuhkien torjuntaan liittyvää yhteistyötä, jota Suomi tekee Naton kanssa. Näiden yhteistyömallien avulla Puolustusvoimilla on osaaminen ottaa sekä antaa apua. (Puolustusministeriö, 2021.) Täten monipuolinen yhteistoimintakyky koostuu kaikista edellisistä toimista. Kun rauhan aikana suunnitellaan ja harjoitellaan yhteistoimintakykyä, näihin ennakkosuunniteltuihin malleihin voidaan pohjata osaamista yhdessä muiden

yhteistyö maiden kanssa kaikissa olosuhteissa (Puolustusministeriö, 2021, 43). Toimintakyvyllä tässä tutkielmassa viitataan siis yleisesti Suomen puolustusvoimien kykyyn toimia tehokkaasti sekä Suomen kykyyn tehdä yhteistyötä Naton jäsenvaltioiden kanssa.

5. ANALYYSI

Analyysi vaiheessa keskityn kahteen osioon. Analyysin aloitan kertomalla täysistuntoon kuuluvat yleisöt ja premissit Perelmanin ajatusten mukaisesti, sillä retoriikassa ja sen kohdistamisella on tärkeää ottaa huomioon, kenelle puhutaan ja mistä lähtökohdista (Perelman, 1996). Toisena osana käsittelen aineistosta ilmenevät teemat, jotka ovat yksimielisyys, kiire ja toimintakyky. Teemoista yksimielisyys ja kiire käsittelevät pääasiassa sopimuksien prosessiin liittyvää argumentointia, kun taas toimintakyky kohdassa käsitellään sopimuksien sisällöllistä merkityksistä Suomelle. Teemoissa käsittelen, mitä Perelmanin argumentaatiotekniikoita on hyödynnetty puheenvuoroissa. Lisäksi teemojen kautta tulee yleisesti esiin, minkälaista vaikuttamista pyritään kohdistaan yleisöihin.

5.1 Yleisöt

Analyysin aloitan täysistunnossa olevan yleisöiden esittelyllä, koska se määrittelee, miten puhujat tuovat näkemyksiään esille. Kyseessä voi olla esimerkiksi argumentointitavan tai puheen tyylin muuttamista. (Pekonen, 2011, 103.) Puheen pitäjälle yleisöinä toimivat ne, joihin he haluavat vaikuttaa. Aineistoni täysistunnossa yleisöinä toimivat erityisyleisöt, koska puheissa ei havitella kaikkien hyväksyntää, vaan pelkästään erityisyleisöiden hyväksyntää käsiteltävästä asiasta. (Perelman, 1996, 16–25.) Seuraavaksi esittelen Nato-SOFAan, Pariisin pöytäkirjaan ja DCA-sopimukseen kohdistuvat täysistuntokeskustelun erityisyleisöt.

Vaikka Pekosen (2011, 106) mukaan täysistunnossa oletettu yleisö on tavallisesti jokin muu kuin kansanedustajat, valitsen heidät yhdeksi erityisyleisöksi. Tähän yleisöön kuuluvat niin puhemies, ministerit, hallitus kuin oppositio. Kansanedustajat ovat yksi erityisyleisöistä, koska puheissa mainitaan moneen kertaan esimerkiksi eduskunta, hallitus sekä ministerit ja näihin liittyvää toiminnan tarkastelua. Eduskunta ilmenee erityisesti puhuttaessa Nato-prosessiin liittyvistä vaiheista. Toisena mainittua hallitusta taas puheissa kiitetään hyvästä toiminnasta tai siltä kysytään sopimukseen liittyvistä kohdista tai niiden puutteista. Lisäksi osa kommentteista tai kysymyksistä kohdistetaan suoraan ulkoministeri Elina Valtoselle, joka saa myös tilaisuuden vastata muutamiin kysymyksiin, jolloin ulkoministeri Valtonen kohdistaa vastaukset nimenomaan sille kansanedustajalle, joka oli asiaa kysynyt. Varsinaisten kommenttien ja kysymyksien ohella lähes kaikki puhujat toivottavat myös hyvää joulua läsnä oleville henkilöille. Kommenttien määrä itse edustajakollegoille on suhteellisen suuri, jonka takia valitsin kansanedustajat erityisyleisöksi. Toisaalta Pekosen (2011, 103) mainitsemiin puheen tyyliin ja argumentaatiokeinoihin vaikuttavat paljolti pelkästään myös se, että ne ovat julkisesti nähtävillä kaikille, mikä tarkoittaa, että tilanteessa on muitakin erityisyleisöä kuin pelkästään kansanedustajat.

Toisena erityisyleisönä on suomalaiset, sillä täysistunnot ovat saatavilla kaikkien suomalaisten katsottavaksi tai luettavaksi. Täysistunnot ovat julkisesti nähtävillä, jotta jokainen pystyy tarkastelemaan, miten tässä tapauksessa Natoon liittyvien sopimuksien teko prosessi etenee ja, miten kyseisistä asioista puhutaan. Täysistuntojen päätarkoituksena on, että se on saavutettavissa kaikille, jonka kautta puheista voidaan havaita, kuinka suomalaisiin koitetaan vaikuttaa puheen kautta. Myös Pekonen (2011, 99) ottaa esille täysistuntojen merkityksen kansanedustajalle mahdollisuutena esittää omia näkemyksiään käsiteltävästä aiheesta kansalle. Tämä näkyy esimerkiksi siten, että moneen otteeseen aineistosta on havaittavissa, että puhujat haluavat nostaa esiin Suomen puolustusvoimien toimintakyvyn vahvuuden, jonka kautta halutaan vahvistaa kansalaisten luottamusta omaan puolustukseen, mutta myös nostaa täten maanpuolustustahtoa vieläkin korkeammalle. Lisäksi aineistossa moneen otteeseen muistutetaan eri tavoin, kuinka tärkeää on, että Suomi on Naton jäsen. Tämän ilmenee muun muassa Suomen

maanpuolustuksen suorituskyvyn lisääntymisellä, jota käsittelen lisää toimintakyky teeman kautta. Toisena tämä ilmenee vahvana Venäjä uhkakuvien luomisella, jota en sen tarkemmin käsittele erillisenä teemana tutkimuskysymyksen rajauksen takia, mutta se esiintyy tutkielmassa teemoja käsiteltäessä.

Kolmantena erityisyleisönä toimii media ja sen kautta kansainvälinen yleisö, koska median kautta pyritään viestimään niin kotimaahan kuin ulkomaille täysistunnoissa ilmenneistä painopisteistä tai yksittäisistä puheenvuoroista. Puheissa korostuu yksimielisyyden kokemus Naton liittymisen kokonaisprosessista, joka voi viitata siihen, että ulkomaille halutaan viestiä, että Suomessa jaetaan vahvaa yksimielisyyden tunnelmaa koskien Nato-prosessin kokonaisuutta. Tätä viestiä saatetaan haluta tuoda esimerkiksi myös Venäjälle siinä suhteessa, että Suomi pysyy yhtenäisenä kyseisen Nato valinnan kohdalla. Toisena yksimielisyyden sanomaa saatetaan haluta viestiä Nato-yhteisölle, siten että Suomi sopimuksien suhteen kykenee tekemään myös yksimielistä ja vahvaa päätöksentekoa, mikä toisaalta voi kertoa vahvasta sitoutumisesta Natoon. Yksimielisyys teemaa käsittelen tarkemmin premissien jälkeen. Näiden ohella yksi kansainvälinen yleisö on Ruotsi, sillä useammassa puheenvuorossa jaetaan huolta Ruotsin Nato-jäsenyyden suhteen. Tällä voidaan tuoda ilmi, että Ruotsi halutaan vahvasti Naton jäsenmaaksi Suomen rinnalle.

5.2 Premissit

Premissit eli argumentoinnin lähtökohdat ovat niitä puheen asioita, jotka yleisö hyväksyy jo ennalta. Kuitenkin puhujan pitää valita premissit sen mukaan, millainen yleisö on. Premissien valintaan vaikuttavatkin edellä mainittujen erityisyleisöiden asenteet ja uskomukset käsiteltävästä aiheesta. (Kuusisto, 1996, 277.) Premissit ovatkin tärkeä osa argumentaatiopohjaa, koska yleisön hyväksyessä premissit he hyväksyvät myös johtopäätökset (Perelman, 1996, 28). Seuraavaksi käsittelen sopimuksista keskustellessa hyväksytyt lähtökohdat.

Ensimmäisenä premissinä toimii yksimielisyys. Yksimielisyys ilmenee puheenvuoroissa moneen otteeseen. Yksimielisyys nousee erityisesti esiin, koska Nato SOFA -sopimuksen ja Pariisin pöytäkirjan sisällöt eivät ole uusi asia Suomelle, sillä Suomi on aikaisemmin tehnyt Naton kanssa yhteistyötä samojen periaatteiden kanssa, kuten tausta osiossa mainitsin. Tällaisesta sopimuksien sisällöllisen yhteisymmärryksen näkökanta näkyy esimerkiksi seuraavasti: *”Tämä Nato-jäsenyys on myös arkista, ja siihen liittyy tämä sopimus, jonka uskon olevan varsin riidaton eduskunnassa”* (Tytti Tuppurainen, PTK 77/2023, 6). Sopimuksien sisältöjen tuttuuden lisäksi yksimielisyyttä päätöksenteossa pidetään nykyisessä turvallisuustilanteessa yhtenä arvona, joka ilmenee esimerkiksi seuraavassa lainauksessa. *”Onkin erinomainen asia, että Nato-sofan hyväksymisestä vallitsee laaja yksimielisyys eduskunnassa. Se on osoitus siitä kansallisesta yksimielisyydestä kansallisen turvallisuuden kysymyksissä”* (Pekka Toveri, PTK 77/2023, 29).

Toisena toistuvana premissinä toimii huolellisuus. Huolellisuus näkyy puheenvuoroissa suoraan halusta, että prosessi tehdään huolellisesti, mutta huolellisuus on myös osa arvoa ja tapaa työskennellä, kun lakeja säädetään. Huolellisen prosessin tärkeyttä mainitaan esimerkiksi seuraavasti: *”Tässä on erilaisia käytännön asioita, mitkä on hyöä ratkaista, ja totta kai nämä perustuslailliset kysymykset täytyy huolella käydä läpi”* (Antti Kaikkonen, PTK 77/2023, 7). Huolellisuuden merkitykseen lukeutuukin yleinen arvo, kuinka työskennellä eduskunnassa, johon lukeutuu huolellisuuden lisäksi perusteellisuus ja parlamentarismi. Tästä yleisestä arvosta työskennellä lausutaan muun muassa seuraavalla tavalla: *”On tärkeitä, että ne täällä käsitellään rauhallisesti, ajan kanssa, demokratian pelisääntöjä noudattaen, ihan niin kuin Nato-jäsenyyskin täällä käsiteltiin”* (Atte Kalevala, PTK 77/2023, 13). Tässä lainauksessa erityisesti kohta *”demokratian pelisääntöjä”* kuvaa, millaista päätöksenteon pitäisi olla.

Kolmantena premissinä ilmenee usko maanpuolustuksen vahvistamiseen. Puheissa esiintyy uskomus siihen, että vahva ja uskottava maanpuolustus on edelleen erittäin merkityksellinen osa Suomen puolustusta, vaikka Suomi on Naton jäsen. Jotta maanpuolustus voi olla vahvaa ja uskottavaa, täytyy maanpuolustustahdonkin oltava

korkea. Näiden merkityksistä todetaan esimerkiksi seuraavasti: *”Maamme puolustusvoimien tehtävä on valjastaa maanpuolustustahto sotilaalliseksi suorituskyvyksi”* (Miko Bergbom, PTK 77/2023, 27). Maanpuolustustahdon lisäksi Naton kautta saadut liittolaisten uskotaan nostavan Suomen omaa toimintakykyä vieläkin paremmaksi. Tästä esimerkin tavoin Immonen (PTK 77/2023, 17) puheessaan toteaa: *”Tämän sopimuksen myötä yhteistyö liittolaistemme kanssa syvenee ja myös monet käytännön asiat selkiytyvät. Olemme sopineet asioista, jotka helpottavat ja nopeuttavat kaikkien Nato-maiden toimintaa Suomen maaperällä.”* Maanpuolustustahto ja Naton liittymisen uskomuksien kautta tuodaan esille, kuinka nämä tuottavat yhdessä turvaa niin Suomelle, mutta myös koko Euroopalle, jossa pääarvoina toimii sopimussyhteiskunnan periaatteet. Turvaa tuottavan uskomus tuodaan esille esimerkiksi seuraavasti: *”On juuri näin, että näinä jännitteisinä maailmanaikoina ja ottaen huomioon maantieteelliset realiteetit tämänkaltaiset keskustelut, näistä koituvat todelliset sopimukset täydennettynä vielä DCA:lla luovat turvaa ja varmuutta vaikeissa olosuhteissa”* (Annika Saarikko, PTK 77/2023, 8). Uskomus maanpuolustuksen vahvistamisen merkitykseen tuottaa samalla arvopohjaa, jossa halutaan turvata muun muassa maan itsenäisyys ja kansalaisten hyvinvointi.

Täysistunnon pääpremisseinä toimivat siis yksimielisyys, huolellisuus ja maanpuolustuksen vahvistaminen. Puheista oli havaittavissa muitakin premissejä, mutta analyysini kannalta mainitsemani premissit ovat keskeisimmät. Premissien merkitys näkyy tutkielmani edetessä siten, että ne ilmentyvät analyysin edetessä moneen otteeseen argumentoinnin pohjana.

5.3 Yksimielisyys

Ensimmäisenä toistuvana retorisenä keinona toimii yksimielisyys. Puheissa ilmeneekin, että yksimielisyys syntyy nimenomaan parlamentarismen kautta, jota täysistuntokeskustelu edustaa. Tässä yksimielisyyden argumentaatio pohjautuu todellisuuden rakenteeseen perustuvaan peräkkäisyyside argumenttiin, josta Holopainen (PTK 77/2023, 9) antaa seuraavan esimerkin: *”Se yhteisymmärrys, mitä*

täällä on paljon korostettu, syntyy mielestäni vain tällaisen avoimen demokraattisen keskustelun ja prosessoinnin ja sen kautta, että eri näkökulmia nostetaan esiin sekä täällä salissa että yhteiskunnassa laajemminkin.” Tässä tuodaan ilmi, kuinka parlamentarismien eli ”avoimen demokraattisen keskustelun” seurauksena syntyy yksimielisyys päätöksenteossa. Tällainen yhteisymmärryksen saavuttaminen onkin Perelmanille ihannetilanne politiikkaa tehdessä (Palonen, 1997).

Keskustelusta ilmenee, kuinka tärkeää on, että sopimuksiin kohdistuva päätöksenteko olisi yksimielistä. Päätöksenteon yksimielisyyttä argumentoidaan muutamilla eri tavoin. Ensimmäisenä argumentoidessa hyödynnetään esimerkiksi havainnollistamiseen argumentaatiotekniikkaa, joka kuuluu todellisuuden rakennetta luoviin argumentteihin, kuten seuraavassa lainauksessa nähdään: *”Silloin kun liityimme Natoon ja tämä prosessi oli eduskunnassa, oli hyvin merkille pantavaa se, että siihen sitoutettiin eduskunta laajasti. Päätös oli varsin yksimielinen...Pidänkin hyvin keskeisenä sitä, että koko eduskunta sitoutetaan, jotta tämä menee yksimielisesti, mahdollisimman yksimielisesti ainakin, tästä eduskunnasta eteenpäin”* (Mikko Savola, PTK 77/2023, 4). Tässä esimerkkinä toimii Natoon liittymisen yksimielisyys, jota havainnollistetaan, miten sitoutunut eduskunta oli kyseiseen prosessiin. Argumentin perustana on, että eduskunta oli yksimielinen Natoon liittyessä, niin tämänkin osan Nato-prosessia pitäisi olla samalla tavalla yksimielistä. Toisena tapana tuoda esille, miksi yksimielisyys on tarpeellista, ilmenee siten, että yksimielisyys sopimusten tarpeellisuudesta tuottaa loppujen lopuksi turvaa Suomelle, jota kuvataan muun muassa seuraavasti: *”Kiitän puolestani koko eduskuntaa ja hallitusta, kuten myös edellistä hallitusta, siitä, että näin laajalla yhteisymmärryksellä voimme jakaa sen käsityksen, että nämä sopimukset ovat meidän turvamme, meidän itsenäisyyttämme turvaava vakuutus”* (Miko Berghom, PTK 77/2023, 28). Tässä argumentaatiotekniikkana käytetään peräkkäisyysidettä, koska puheessa todetaan seurauksena olevan turva Suomelle, jota ennen sopimuksista pitää olla yksimielinen kannatus.

Keskustelussa tuodaan esille eduskunnan lisäksi yleisestä kansallisesta yksimielisyydestä liittyen turvallisuuspolitiikan kysymyksiin, johon kyseinen täysistunto lukeutuu. Tässäkin hyödynnetään peräkkäisyysiteisiin vetoamista, kuten

seuraavassa lainauksessa näkyy: *”Onkin erinomainen asia, että Nato-sofan hyväksymisestä vallitsee laaja yksimielisyys eduskunnassa. Se on osoitus siitä kansallisesta yksimielisyydestä kansallisen turvallisuuden kysymyksissä, mikä on Naton luoman sotilaallisen pelotteen rinnalla Venäjän hyökkäyskynnystä merkittävästi nostava asia taaten meidän kaikkien turvallisuuden”* (Pekka Toveri, PTK 77/2023, 29). Lainauksessa vedotaan siihen, kuinka eduskunnan yksimielisyys ilmaisee samalla kansan yksimielisyyttä turvallisuudesta puhuttaessa, mikä taas tuottaa turvaa Suomelle. Peräkkäisyysiteiden hyödyntämisen ohella osassa puheissa yksimielisyys päätöksenteossa samaistetaan turvallisuuteen, mikä näkyy esimerkiksi seuraavassa puheenvuorossa: *”Tässä käsittelyssämme on kyseessä osa kokonaisuutta, jolla taataan Suomen turvallisuus, ja sehän on ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme kaikista tärkein tehtävä. Siinä mielessä on erittäin tärkeää, että näille linjoille on laaja hyväksyntä täällä eduskunnassa”* (Sofia Vikman, PTK 77/2023, 5). Samaistaminen kuuluu kvasiloogisiin argumentteihin. Tällöin tarkoituksena on tukea muuta argumentointia.

Vaikka yksimielisyyden ihanne korostuu puheenvuoroissa, tuodaan keskustelussa myös esille kriittisen keskustelun merkitystä. Kriittisen keskustelun merkityksen väitteen tukena hyödynnetään todellisuuden rakenteeseen kuuluvaa rinnakkaisuussidettä auktoriteetin ilmaisemisen keinoin seuraavalla tavalla: *”Yksimielisyys ja konsensuksen tavoittelu ovat tärkeitä niin ulko- ja turvallisuuspolitiikassa kuin puolustuspolitiikassakin. Siitä huolimatta en toivo pelkkää hymistelyä. Kriittinen keskustelu on edelleen tärkeää. En tiedä, onko marsalkka Mannerheim näin sanonut, mutta minulle on kerrottu tarinaa, jossa nämä sanat on asetettu ylipäällikkö Mannerheimin suuhun: ”Mitä minä sellaisella esikuntapäälliköllä teen, joka on kanssani samaa mieltä? Sellaisten kanssa voin käydä ryyppäämässä.” Riippumatta siitä, kuka sanat on lausunut, ne on hyvä pitää mielessä myös niissä asioissa, joissa meillä vallitsee laaja, korkea yksimielisyys”* (Aleksi Jäntti, PTK 77/2023, 36–37). Argumentaatiokeinona auktoriteettiin vetoamisen kautta pyritään samalla tuomaan esimerkki, miksi tarvitaan kriittisempää keskustelua erityisesti käsiteltävistä sopimuksista, mutta myös yleisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikasta.

Analyysistä ilmenee, että yksimielisyyden esiin tuomista käytetään usein retorisenä keinona. Kyseistä käsitettä pidetään täysistunnossa erittäin tärkeänä, koska keskustelussa käsiteltävien Nato-SOFAn, Pariisin pöytäkirja ja DCA-sopimuksen ajatellaan edistävän Suomen turvallisuustilannetta. Yksimielisyyttä ei pidetä kuitenkaan itsestäänselvyytenä, vaan täysistunnon kaltaista tilannetta arvostetaan, koska se tukee parlamentarismia.

5.4 Kiire

Seuraavana ilmenevänä teemana toimii kiire. Kiirettä argumentoidessa puhutaan halusta nopeaan päätöksenteko prosessiin. Argumentaatiotekniikkana suosittuna tapana tässä teemassa on vedota peräkkäisyysiteisiin, joka kuuluu todellisuuden rakenteisiin perustuviin argumentteihin. Peräkkäisyysiteiset argumentit jakautuvat kahteen osaan. Ensimmäisenä esittelen argumentaatiotavan, jossa kiire toimii seurauksena. Toisena esittelen argumentoinnin, joka perustuu siihen, että kiire toimii itsessään syynä.

Peräkkäisyysiteiden hyödyntäminen on puheissa havaittavissa siten, kuinka syynä vedotaan jo pelkästään siihen, että Nato-SOFA ja Pariisin pöytäkirja ovat ennestään tuttuja sopimuksia, jonka seurauksena päätöksenteko prosessissa voitaisiin edetä nopeaan tahtiin. Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavassa lainauksessa: *”Suomihan on rauhankumppanuusohjelman puitteissa jo noudattanut näitä periaatteita pitkään, eli suuria mullistuksia ei ole tulossa, mutta toiveissa on ja toivon, että eduskunta tämän mahdollisimman ripeästi ja kuitenkin perusteellisesti ja asiantuntevasti käsittelee”* (Jukka Kopra, PTK 77/2023, 4). Lainauksesta voi myös havaita, kuinka ripeys samaistetaan eduskunnan toiminnassa perusteelliseen työhön. Perusteellisen ja huolellisen työn merkitys tuodaan esille puheen kautta, vaikka huolellinen työskentely kuuluu keskustelun lähtökohtiin, kuten premissi kohdassa mainitsin.

Seuraavaksi esittelen toisen peräkkäisyysiteen esimerkin, jossa ripeää toimintaa pidetään seurauksena ja syynä taas pidetään Natoon liittymisen ehtoja. Tästä

mainitsee esimerkiksi Immonen (PTK 77/2023, 18) seuraavalla tavalla: *”On erittäin hyvää nähdä, että tämä sopimus saatiin nyt tänne käsittelyyn, ja toivottavasti se myös valiokunnissa ripeästi etenee, jotta me saamme sitten huhtikuun alkuun mennessä hyväksytyinä sopimukset ja määräykset, jotka me olemme myös omalta osaltamme luvanneet vuoden mittaan hyväksyä.”* Lainauksesta ilmenee vetoamista siihen, että ehtona eli syynä tosiaan on sopimuksista päättäminen vuoden kuluessa, jonka takia prosessin pitää edetä ripeään tahtiin.

Viimeisenä peräkkäisyysiteen syynä toimii turvallisuus näkökulma, jonka takia on hyvä toimia kiireellisesti. Turvallisuusnäkökulmaa kuvastaa hyvin seuraava lainaus: *”Kannustan kyllä eduskuntaa viemään tämänkin asiakokonaisuuden ripeästi mutta totta kai perusteellisen käsittelyn jälkeen lävitse, jotta taas jälleen otamme yhden askeleen sillä polulla, jonka olemme halunneet aloittaa sen takia, että naapurissa asuvat sellaiset voimat, jotka eivät kunnioita niitä sääntöjä, joihin me olemme halunneet uskoa. Sen takia meidän pitää tehdä myös toimenpiteet, joilla takaamme tosiasiallisesti Suomen turvallisuuden kaikissa tilanteissa”* (Joonas Räsänen, PTK 77/2023, 14). Lainauksessa voi havaita uhkakuvan luomista viitaten Venäjään ja sen tuottamaan turvallisuusriskiin, jonka kautta ripeä toiminta on selkeää Nato-prosessin jatkumoa. Uhkakuvaa tuodessa esille viitaten naapurin toimintaan puhuja hyödyntää peräkkäisyysiteiden lisäksi havainnollistamista tukeakseen, miksi ripeä toiminta on tarpeen.

Peräkkäisyysidettä hyödynnetään lisäksi siten, että itsessään kiire toimii syynä, jonka seurauksena on sopimuksista saatava hyöty. Tätä havainnollistetaan esimerkiksi seuraavasti: *”Se on hyvä, että nyt tämä Nato-sofa-sopimus saadaan mahdollisimman nopeasti eduskuntakäsittelyyn, jotta, kuten täällä monissa hyvissä puheenvuoroissa on nostettu esille, nimenomaan nämä tekniset esteet tehokkaalle yhteistyölle saadaan poistettua, ja sitten jos se pahin tulee ja kriisitilanteessa tarvitsemme liittolaistemme apua, se oikeasti toimii mahdollisimman tehokkaasti ja myös me pystymme sitä apua antamaan tehokkaasti”* (Jani Kokko, PTK 77/2023, 11). Tässä lainauksessa perustellaan nopeaa sopimuksien käsittelyä siten, koska niiden kautta mahdollistetaan pääsy virallisesti sopimuksien piiriin, jolloin sopimukset mahdollistavat tehokkaan yhteistyön liittolaisten välillä.

Viimeisenä argumentaatiokeinona käytetään metaforaa kiireellisyyteen vetoamisessa. Metafora onkin analogisen päättelyn lyhyin muoto, koska siinä ilmaistaan kahden asian samankaltaisuutta kielikuvan kautta (Perelman, 1996, 135–138). Todellisuuden rakenteisiin luoviin argumentteihin kuuluva metaforaa käytetään esimerkiksi seuraavalla tavalla: *”Suomi haki Nato-jäsenyyttä niin sanotusti kreivin aikaan eli viime tipassa. Siksi on tärkeää, että kaikki liittoutumiseen ja liittosuhteen käytännön järjestelyihin liittyvät sopimusasiat hoidetaan myös mahdollisimman nopeasti alta pois”* (Aleksi Jäntti, PTK 77/2023, 36). Lainauksessa ilmaus *”kreivin aikaan”* toimii puheen metaforana. Vaikka metafora heti selitetään, on metaforan käyttö tehokas tapa herättää kuulijat, mitä puhujalla on sanottavanaan. Metaforinen ilmaus toimii tehokeinona, kun puhuja perustelee, miksi sopimuksien käsittely on tehtävä nopeaan tahtiin.

Analyysissa voidaan havaita, että kiirettä argumentoidessa hyödynnetään pääasiassa argumentaatiokeinona peräkkäisyysidettä. Kiire ilmenee niin syynä ripeälle toiminnalle, mutta myös asioiden seurauksena. Kiire teemana on keskeinen analyysin kannalta, koska sopimuksien päätöksenteko prosessissa on tiukka aikataulu, jota perustellaan myös muilla keinoin, kuten uhkakuvien luomisella tai sopimuksista hyötymisellä.

5.5 Toimintakyky

Toimintakyky teemana viittaa sotilaalliseen toimintakykyyn, kuten aiemmin mainitsin. Keskustelussa argumentointi kohdistuu nimenomaisesti siihen, miksi sopimukset ovat tärkeitä ja, mitä hyötyä niistä tulee olemaan. Toimintakyvyn koostumiseen luetaan niin omat puolustusvoimat, mutta myös sopimuksien kautta saatava tuki. Toimintakyvyn toimivuutta pidetään tärkeänä, koska Venäjää koetaan uhkana, jonka takia sopimuksien olisi hyvä olla kunnossa. Tästä esimerkin tuottaa Lindberg (PTK 77/2023, 13) puheessaan seuraavalla tavalla: *”Meillä on kolme tärkeää elementtiä: hyvin hoidettu oma, kotimainen puolustus ja nyt uutena Nato-jäsenyys, missä tärkeää on vuoden sisällä allekirjoittaa tämä sofa-sopimus, josta nyt keskustelemme, ja kolmantena uutena DCA-sopimus Yhdysvaltojen kanssa. Nämä kaikki osa-alueet tulee hoitaa*

kuntoon ennen kuin Venäjällä on kyky palauttaa joukkoja ja sotilaallisia kykyjä Suomen itärajan taakse, ja näin me varmasti tulemme määrätietoisesti tekemään.” Lindberg hyödyntää puheenvuorossaan todellisuuden rakenteeseen perustavaa peräkkäisyysidettä, jossa syynä toimii Venäjän mahdollinen toiminta ja seurauksena sopimuksien hoitaminen valmiiksi. Lainauksessa ilmenee myös todellisuuden rakennetta luoviin kuuluvien esimerkin ja havainnollistamisen käyttämistä peräkkäisyysiteen tukena. Esimerkkeinä toimivat kolme mainittua elementtiä toimintakyvyn takaamiseksi sekä Venäjän mahdolliset toimet. Havainnollistamista käytetään taas alussa, kun kotimaista puolustusta kuvataan *”hyvin hoidettu oma”* kohdassa.

Nato-jäsenyyden ja siihen koskevien sopimuksien myötä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on tehnyt muutoksen. Tästä muutoksesta pyritään tuottamaan sellaista kuvaa, jossa Suomi ei ole edelleenkään uhka kenellekään. Uhkakuva pyritään irrottamaan käsiteltävistä sopimuksista käyttämällä erottelumuotoista argumentaatiotekniikkaa seuraavasti: *”Ja sitäkin on hyvä painottaa, että nämähän eivät ole ketään vastaan. Herra Putin totesi hiljattain, että Suomen kanssa tulee ongelmia. Ei tule, kunhan Venäjä ei itse niitä ongelmia aiheuta. Me emme ole uhkaamassa ketään. Nyt me siirrymme sille konkretian asteelle, jossa uusi, henkinen ulko- ja turvallisuuspolitiikan aikakausi Suomessa on alkanut”* (Jarno Linnell, PTK 77/2023, 11). Erottelumuotoisessa argumentaatiotekniikassa käytetään käsiteparia ilmiö/todellisuus erottamaan jokin asia (Perelman, 1996, 142). Lainauksessa Putinin luoma ilmiö osoitetaan epätodelliseksi kuvaamalla, ettei Suomi ole uhka, vaan Suomessa on vain alkanut uusi ulko- ja turvallisuuspoliittinen kausi. Erottelumuotoiseen argumentaatiotekniikkaan liittyy samanaikaisesti myös peräkkäisyysiteen käyttämistä, jossa Venäjä liitetään mahdolliseen uhkakuva käsitykseen, jonka seurauksena sopimukset toimivat Nato-prosessin jatkumona, jolloin sopimukset myös tuottavat uuden konkretian asteen Suomen toimintakyvylle.

Linnell (PTK 77/2023, 11) mainitsi puheessaan, kuinka sopimukset tuovat *”konkretian asteen”* Nato-jäsenyydelle. Näitä konkreettisia asioita tuodaan sopimuksien kautta esille esimerkein. Tästä esimerkin antaa seuraava lainaus: *”...mutta nuo sopimukset*

tuovat jäiseen suomalaiseen taistelijaparin poteroon uuden kumppanin – itse asiassa useammankin liittolaisen, jos me niin haluamme. Tässä sotilasliitossa yhteistyö tarkoittaa myös materiaalia, teknistä ja kaupallista yhteistyötä” (Tomi Immonen, PTK 77/2023, 16). Immonen vetoaa puheessaan todellisuuden rakenteisiin luovaan argumentointiin havainnollistamisen kautta esimerkkeihin. Lainauksen alkuosassa ilmenee, kuinka havainnollistetaan, miten Suomi on saanut uusia liittolaisia Nato-jäsenyyden myötä. Lainauksen viimeisessä virkkeessä taas tuodaan esiin jäsenyyden myötä sopimuksista saataviin konkreettisiin hyötyihin, kuten materiaalin saamiseen. Esimerkin ja havainnollistamisen avulla tuotetaan kuvaa, miten Suomi tulee hyötymään sopimuksista monipuolisen yhteistyön kautta, jolloin Suomen toimintakyky paranee.

Mitä muuta konkretia tarkoittaa Suomelle? Täysistunnon keskustelussa huomioidaan myös mahdollinen kriisitilanne, jonka myötä sopimukset tulevat olemaan elintärkeitä Suomelle. Aiheesta esimerkiksi Tuppurainen (PTK 77/2023, 22–23) toteaa seuraavasti: *”Tärkeä osa Naton uskottavuutta on sen käytännön toiminta. Sillä on esikuntansa, suunnitelmansa ja yhteiset harjoituksensa. Sillä on myös sopimusperusta: Pohjois-Atlantin puolustus sopimusta täydentävien sopimusten verkosto, joka takaa sen, että yhteisen puolustuksen tarpeisiin vastataan käytännössä ja viivytyksettä. Tämä status of forces agreement- eli sofa-sopimus on sopimus, jota kaikki Nato-jäsenet noudattavat. Se on meiltäkin määrätietoista Nato-jäsenyyden täytäntöönpanoa käytännössä. Se on tarpeellinen, välttämätön sille, että Suomen maaperällä toteutuva harjoitustoiminta tai liittolaistemme tulo meitä puolustamaan toteutuu tilanteen edellyttämällä tavalla ja aikataululla.”* Lainauksessa perustellaan sopimuksien merkitystä peräkkäisyysiteiseen vedoten. Sopimuksien kautta pystytään toteuttamaan harjoitustoimintaa, jonka seurauksena liittolaiset kykenevät mahdollisissa puolustuksen tilanteissa antamaan apua käytännössä ja nopeasti. Tämä tarkoittaa toimintakyvyn kohdalle sen parasta mahdollista toimintaa, jos tilanne sitä vaatii. Lisäksi Tuppurainen vetoaa puheessaan sopimuksien sopimusperustaan, jonka kautta Naton jäsenmaat ovat velvoitettuja auttamaan toisiaan.

Täysistunnon keskustelussa käydään paljon yleisesti läpi, mitä sopimuksien kautta saadaan konkretian tasolla. Tämän ohella keskustelussa ilmenee täysistunnon

merkitys sopimuksien teko prosessissa, sillä täysistunto käydään lainsäädännön muutoksien takia. Aiheesta Holopainen (PTK 77/2023, 9) kommentoi seuraavasti: *”On helppo yhtyä näihin kommentteihin, joita tässä salissa on tehty, että on erittäin tärkeää, että pystytään päivittämään meidän lainsäädäntöä ja tätä viitekehystä, jolla sitten Suomen puolustus edelleen nyt vahvistuu osana meidän jäsenyyttä tässä liittokunnassa.”* Lainauksessa Holopainen käyttää argumentaatiotekniikkana peräkkäisyysidettä, jonka perusteella syynä toimii pakollinen lainsäädännön kehittäminen vastaamaan sopimuksia, minkä seurauksena sopimuksien tultuaan voimaan Suomen puolustus vahvistuu.

Kun Suomen puolustuksen toimintakyky vahvistuu, puheissa todetaan myös, että turvallisuudentunne myös lisääntyy erityisesti kansalaisten keskuudessa. Tässäkin vedotaan peräkkäisyysiteiden avulla yleisöön, kuten seuraavassa lainauksessa ilmenee: *”Mutta tietenkin sitä kautta, kun nyt olemme liittokunnan jäseniä ja vielä sitä täydentäen teimme puolustusyhteistyösopimuksen Yhdysvaltojen kanssa, varmaankin turvallisuudentunne lisääntyy. Ja se on tämän tarkoitus sen vuoksi, että nyt, kun tehdään raamit sille, miten paitsi harjoitustoiminta myös mahdollisessa kriisitilanteessa yhteistoiminta on mahdollisimman saumatonta, se tarkoittaa sitä, että meidän turvallisuus lisääntyy”* (Elina Valtonen, PTK 77/2023, 15). Lainauksessa tuodaan esille, kuinka Natoon koskevien sopimuksien sekä DCA-sopimuksen kautta saadaan tehokasta harjoitustoimintaa, että kriisitilanteen toimintaa, joka tuottaa taas mahdollisimman hyvää toimintakykyä, jonka myötä myös turvallisuus ja turvallisuudentunne lisääntyvät.

Viimeisenä toimintakyvyn argumentointi keinona käytetään edelleen peräkkäisyysidettä, jossa toimintakyvyn mahdollistaa sopimuksien oikeudellinen puoli, kuten seuraavassa lainaus havainnollistaa: *”Lähtevän valtion ja vastaanottavan valtion näkökulmasta tilanne, jossa lähtevän valtion joukon asema olisi oikeudellisesti epäselvä, olisi pitkällä aikavälillä kestävätilanne. Siksi on tärkeää, että näistä asioista nyt pitävästi sovitaan”* (Rami Lehtinen, PTK 77/2023, 10). Lainauksesta ilmenee, että sopimuksien kautta tuleva toimintakyky mahdollistuu, kun oikeudellisista kysymyksistä sovitaan. Syynä tässä toimii siis sopimuksien oikeudellisten kysymysten ratkaiseminen ja seurauksena sujuva yhteistoiminta valtioiden välillä.

Analyysissa on havaittavissa, että toimintakyvyn kautta argumentoidaan vahvasti, mitä hyötyä sopimuksista tulee olemaan Suomelle. Toisaalta sopimuksien teko prosessia perustellaan myös uhkakuvien luomisella, jota hyödynnettiin myös kiire teemassa. Toimintakykyyn liittyvää argumentointia oli aineistossa havaittavissa muitakin perusteluja. Rajaukseni kuitenkin kohdistui niihin argumentointitapoihin, joita oli selvästi eniten esillä aineistossa.

6. JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Analyysin kautta on havaittavissa, että sopimuksista puhuttaessa luodaan selkeästi kuvaa, että Suomen liittoutumaton aikakausi on ollut ohi siitä asti, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaun. Tilanteen tuomana Suomi on liittynyt Naton jäseneksi, jonka kautta Suomi liittyy Nato -SOFAan, Pariisin pöytäkirjaan ja DCA-sopimukseen. Sopimuksista puhutaan tarpeellisina ja kiireellisinä Suomen kannalta. Särkän (2019) väitöskirjaan verrattuna maltillista puhetta ei enää ollut havaittavissa, vaan kuten Kautosen (2022) kandidaatintutkielmassa puheissa tuotiin esiin toistuvasti yksimielisyyden merkitystä sekä uhkakuvien luomista. Seuraavaksi tutkimuskysymykseeni, millaista retoriikkaa kansanedustajat käyttävät puheissaan, kun puhuvat sopimuksista.

Ensimmäisenä toistuvana keinona toimii yksimielisyys, jonka kautta hypoteesini oli pääasiassa oikeassa. Yksimielisyys on merkittävässä osassa argumentaatiota, koska se esiintyy niin premissinä kuin teemana. Premissin ideana on toimia lähtökohtana, jolloin sitä ei pitäisi tarvita perustella puheen aikana. Kuitenkin yksimielisyyden merkitystä päätöksenteon prosessina perustellaan monen puheenvuoron aikana. Yksimielisyyttä tuodaan pääsääntöisesti esille parlamentarismilla sekä yksimielisyyden samaistamisella turvallisuuteen. Puheenvuoroissa oli paljon yhteneväisyyttä, jolloin parlamentarismi ei tuota täysin yhteisymmärryksen ihanteen mukaista argumentointia, jolloin puheenvuoroissa pitäisi olla erilaista väitteiden tuomista esiin (Palonen, 1997). Tällöin näkyville ei pääse monipuoliset näkökulmat

aiheesta (Tilli, 2017, 31–32), joka voi olla riski demokratialle ja parlamentarismille. Toisaalta yhdessä puheessa tuotiin esiin kriittisyyttä yksimielisyyttä kohtaan, jonka kautta vahvan yksimielisyyden tilanne ja sen tuottamat riskit ovat ainakin osittain tiedossa. Tosin keskustelun yksimielisyyttä voisi pohtia myös siltä näkökulmasta, onko yksimielisyys tosiaan tilanteen tuomaa pakkoa, vai jotakin muuta.

Hypoteesini oli myös oikeassa uhkakuvien luomisen osalta, vaikka se ei ollut erillisenä teemana, kuten se oli Kautosen (2022) kandidaatintutkielmassa. Uhkakuvien luomista tuotettiin jokaisen teeman kohdalla, jonka kautta se on edelleen iso osa argumentaation perustaa, sillä puheissa tuodaan ilmi, kuinka sopimukset tuottavat turvaa, jonka takia sopimukset pitää sopia yksimielisesti ja kiireellä. Näin analyysin perusteella on mielenkiintoista havaita, kuinka sopimuksen sisällöt eivät aiheuttaneet keskustelua, vaan keskustelua käytiin Nato-prosessin jatkumosta sopimuksien kautta. Näin puheenvuoroissa perusteltiin, miten prosessia pitäisi jatkaa, sekä miksi sopimukset ovat tarpeellisia Suomen kannalta. Huomionarvoista toisen hypoteesin kohdalla on myös, kuinka puheenvuoroisessa nostettiin esiin selkeästi Suomen velvollisuus toimia Naton jäsenenä sovittujen raamien mukaisesti, esimerkiksi aikataulun suhteen.

Viimeisenä teemana toimintakyky toimii myös tärkeänä osana puheenvuorojen argumentoinnissa, kun keskustelua käydään nimenomaisesti, miksi sopimuksia tarvitaan. Tässä sopimukset tuottavat muun muassa harjoitusten pitämisen ja tiedon jakamisen liittolaisten kanssa. Vaikka sopimuksista puhutaan moneen otteeseen kolmikkona, niin DCA-sopimuksen kohdalla nousee esille sen uutuus ja merkittävyys Suomelle. DCA-sopimuksen myötä Yhdysvaltojen kanssa yhteistoiminta laajenee entisestään. Tämä merkitsee Suomelle paljon, sillä kuten taustaosiossa mainitsin, Yhdysvallat toimivat Suomelle turvallisuuden takaajana (Pesu, 2023), jos kriisitilanne iskisi. Toimintakyky täten mahdollistaa tarvittavan toiminnan nopeasti ja sujuvasti ilman oikeudellisia esteitä kriisitilanteessa. Globaalisti tämä merkitsee vielä selkeämpää sitoutumista lännen ja Naton kanssa tuottavaan ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, koska tämän ajatellaan antavan Suomelle parasta turvaa,

jota tuotetaan puheissa erityisesti argumentaatiotekniikoiden peräkkäisyysside sekä esimerkki ja havainnollistaminen avulla.

Jatkotutkimuksen kannalta olisi mielenkiintoista tutkia, miten Nato-keskustelu ja retoriikkaa muuttuu ajan kuluessa Suomessa. Suomessa tuodaankin vahvasti esiin, että liittoutumaton aikakausi on ohi, ja sopimuksia täten tarvitaan. Tällöin mielenkiintoista olisi havaita, miten jatkossa Nato-jäsenyyttä ja sen eri vaiheita perustellaan, kun nykyisessä keskustelussa tuodaan esille mahdolliset tulevaisuuden turvallisuusuhat syynä nykyiselle ulko- ja turvallisuuspoliittiselle tilanteelle. Toisaalta toinen ajankohtainen asia ja mielenkiintoinen jatkotutkimuksen kohde voisi sijoittua muualle kysymällä: miten nykyisestä ulko- ja turvallisuuspoliittisesta tilanteesta muualla puhutaan. Yhtenä tutkimuskohteena voisi olla tällöin heinäkuussa 2024 pidettävä Naton huippukokous, josta voisi tutkia, onko muilla samanlaista ajatusmaailmaa nykyisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, kuin Suomella.

7.LÄHDELUETTELO

Aineisto:

Eduskunta. (20.12.2023). *PTK 77/2023 vp.* - Täysistunnon pöytäkirja.
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Poytakirja/Documents/PTK_77+2023.pdf

Lähteet:

Eduskunta. (ei pvm. a). *Yleistietoa eduskunnan täysistunnoista.*

<https://www.eduskunta.fi/fi/taysistunto/sivut/tietoa-taysistunnoista.aspx>.

Eduskunta. (ei pvm. b). *Lakien säätäminen eduskunnassa.*

https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/eduskunnan_tehtavat/lakiensaataminen/Sivut/default.aspx.

Eduskunta. (2023). *Eduskunta hyväksyi Suomen liittymisen Natoon.*

<https://www.eduskunta.fi/FI/tiedotteet/Sivut/eduskunta-hyvaksyi-suomen-liittymisen-natoon.aspx>.

Hallituksen esitys eduskunnalle Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehdyn sopimuksen sekä Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien asemasta tehdyn pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja niihin liittyviksi laeiksi 90/2023. <https://finlex.fi/fi/esitykset/he/2023/20230090.pdf>.

Halonen. (2021). *Toimintakyky ja sen johtaminen puolustusvoimissa.*

Maanpuolustuskurssiyhdistyksen julkaisu. <https://www.maanpuolustuslehti.fi/toimintakyky-ja-sen-johtaminen-puolustusvoimissa/>.

Kautonen, E. (2022). *Kun kanta kääntyi – retorinen analyysi Natokeskustelusta Suomen eduskunnassa.*

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/84820/URN:NBN:fi:juu-202301091175.pdf?sequence=1>.

Kuusisto, R. (1996). Sodan retoriikasta – Persianlahden ja Bosnian konfliktit läntisten suurvaltajohtajien lausunnoissa. Teoksessa K. Palonen & H. Summa (Toim.), *Pelkkää retoriikkaa: Tutkimuksen ja politiikan retoriikat* (s.267–293). Vastapaino

Martin, J. (2014). *Politics and rhetoric: A critical introduction*. Routledge

Michalski, A. Brommesson, D & Ekengren, A. (2024). *Small states and the dilemma of geopolitics: role change in Finland and Sweden*. *International Affairs*. Volume 100, Issue 1. (s. 139–157). <https://doi.org/10.1093/ia/iiad244>.

Palonen, K. (2012). *Parlamentarismi retorisenä politiikkana*. Vastapaino

Palonen, K. (1997) *Kootut retoriikat: esimerkkejä politiikan luennasta*. Yhteiskuntatieteiden, valtio-opin ja filosofian julkaisuja, SoPhi 11. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto

Pekonen, K. (2011). *Puhe eduskunnassa*. Vastapaino.

Perelman, C. (1996). *Retoriikan valtakunta*. Vastapaino

Pesu, M. (2023). *Nato in the north: the emerging division of labour in northern european security*. FIIA – Finnish Institute of International Affairs. FIIA briefing paper 370. [NATO in the North: Emerging division of labour | FIIA](#)

Pesu, M & Iso-Markku, T. (2024). *Insufficiency of informal alignment: why did Finland choose formal NATO membership?*. *International Affairs*, Volume 100, Issue 2, March 2024, (s.569–588), <https://doi.org/10.1093/ia/iiad006>.

Puolustusministeriö. (ei pvm. a). *Suomen Nato-jäsenyys*. https://www.defmin.fi/vastuualueet/suomen_nato-jasenyys#89dd9afb.

Puolustusministeriö. (ei pvm. b). *Puolustusyhteistyösopimus Yhdysvaltojen kanssa*. https://www.defmin.fi/vastuualueet/kansainvalinen_puolustusyhteistyo/kansainvaliset_sopimukset/puolustusyhteistyosopimus_yhdysvaltojen_kanssa_%28dca%29#89dd9afb.

Puolustusministeriö. (2024). *Suomalaisten mielipiteitä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, maanpuolustuksesta ja turvallisuudesta*. Maanpuolustustiedostelun suunnittelukunta. Valtioneuvoston julkaisuarkisto Valto. Helsinki. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165357/PLM_2024_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskus. (1998). *Sotilaspedagogiikan perusteet*. Karisto Oy.

<https://puolustusvoimat.fi/documents/1948673/2258487/PEVIESTOS-Sotilaspedagogiikan-perusteet.pdf/d5877ac6-6255-4a3d-96c7-a3908783ce07>.

Summa H. (1996). Kolme näkökulmaa uuteen retoriikkaan – Burke, Perelman, Toulmin ja retoriikan kunnianpalautus. Teoksessa K. Palonen & H. Summa (Toim.), *Pelkkää retoriikkaa: Tutkimuksen ja politiikan retoriikat* (s.51–85). Vastapaino

Särkkä, I. (2019). *Nato-retoriikka Suomen turvallisuuspoliittisessa keskustelussa. Helsingin yliopisto*. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/69274189-49b6-4d62-b115-55f9571e50d5/content>.

Tilli, J. (2017). *Miten puhumme, kun puhumme politiikkaa*. Atena

Ulkoministeriö. (ei pvm.). *Suomen Nato-jäsenyys*. <https://um.fi/suomen-nato-jasenyys>.

Ulkoministeriö. (2022). *Ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta*. Valtioneuvoston julkaisuja 2022:18. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163999/VN_2022_18.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Valtioneuvosto. (2023). *Suomen liittymisprosessi Natoon*. <https://valtioneuvosto.fi/suomi-ja-nato/liittymisprosessi>.

Valtioneuvosto. (2024). *Tasavallan presidentti päätti Suomen liittymisestä Nato SOFA -sopimukseen ja Pariisin pöytäkirjaan*. <https://valtioneuvosto.fi/-/tasavallan-presidentti-paatti-suomen-liittymisesta-nato-sofa-sopimukseen-ja-pariisin-poytakirjaan>.

